



MINGOTE, 90 AÑOS

P. 14

Quasi mig centenar de dibuixants reten homenatge al mestre pel seu noranta aniversari

Premis de la Generalitat



Edita: Generalitat Valenciana.
Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques. Biblioteca Valenciana (Monestir de Sant Miquel dels Reis).
Av. de la Constitució, 284. 46019 València
Tel.: 96 387 4000 – Fax: 96 387 4037
<<http://bv.gva.es>>

Direcció: Silvia Caballer Almela.

Coordinació: Unitat de Difusió de la Biblioteca Valenciana.

Comité editorial: Fernando Lliso, Francisca Cerdá, Albert del Toro, Miguel C. Muñoz.

Realització i disseny: Ismos Comunicació y Cultura, S. L.
Tel.: 96 329 3477 - <www.ismos.es>

Imatge de portada: La consellera de Cultura i Esport, Trini Miró, i la directora general del Llibre, Silvia Caballer, amb els guanyadors dels premis de la Generalitat als llibres millor editats, el 20 de novembre de 2008, Dia del Llibre Valencià.

Depòsit legal: V-139-2003

ISSN: 1885-3420

Exemplar gratuït. La revista no es fa responsable de les opinions expressades pels seus col·laboradors.

PREMIIS il·lustrats de la Generalitat. 1999- 2008

L'EXPOSICIÓ FA UN RECORREGUT PELS LLIBRES MILLOR IL·LUSTRATS PREMIATS PER LA GENERALITAT DURANT AQUESTS DEU ANYS. ES PODRÀ VEURE EN LA FIRA DEL LLIBRE DE VALÈNCIA DE 2009 I SERVIRÀ DE PREÀMBUL A UNA GRAN EXPOSICIÓ DE LA TOTALITAT DELS PREMIS QUE S'EXHIBIRÀ EN LA BIBLIOTECA VALENCIANA A PARTIR DEL NOVEMBRE.

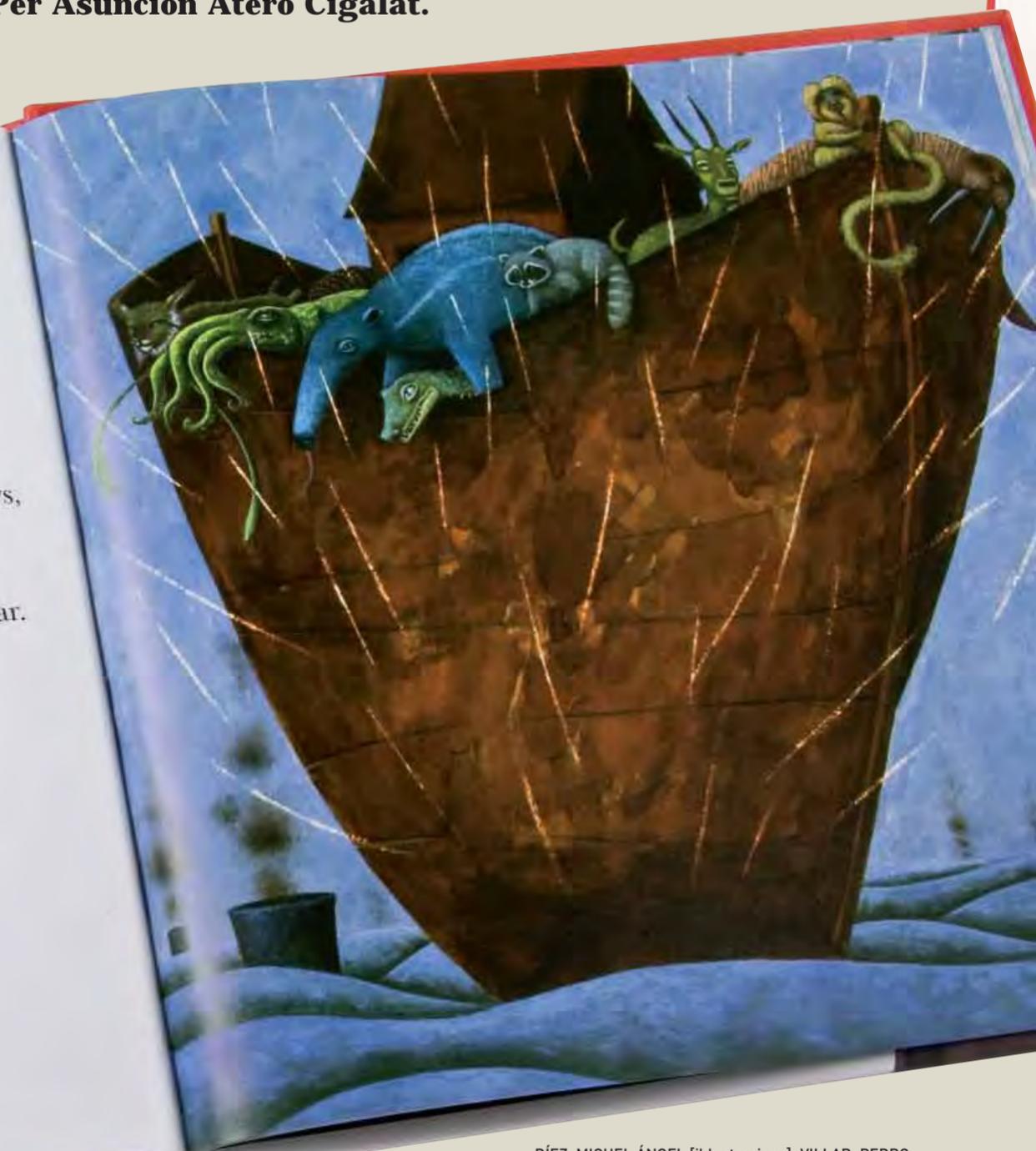
Per Asunción Atero Cigalat.

PREMIIS IL·LUSTRATS DE LA GENERALITAT
EXPOSICIÓ

02



Sense saber el perquè
plou al bell mig del desert
i comença l'aventura
puix l'aigua ja pren altura,
no hi falta ni en sobra cap.
Un misteri? No se sap.
Qui sabrà com es va fer?
És cosa d'embruixament,
ni un de més ni un de menys,
per a llevar-se el barret.
Però en un colp de la mar
s'hi ha esquitllat un calamar.



DÍEZ, MIGUEL ÁNGEL [il·lustracions]; VILLAR, PEDRO
[text]: *Els animals de la pluja*. Editilde. Premi al Llibre en
Valencià Millor Il·lustrat 2007/2008.

PREMIS IL·LUSTRATS DE LA GENERALITAT
EXPOSICIÓ



Des de l'any 1999, la Generalitat, a través de la Conselleria de Cultura i Esport, concedeix anualment al sector editorial valencià els premis als llibres millor editats de la Comunitat Valenciana. Aquests premis estan repartits en huit categories i abasten des de l'edició de materials curriculars fins a les obres de consulta i literàries.

Aquests premis, amb dotació econòmica, incentiven la producció de les empreses editorials valencianes amb iniciatives que propicien la millora del llibre valencià, tant en l'aspecte conceptual com tècnic i artístic.

Fins a l'any 2007 es podien presentar a la convocatòria dels premis els llibres editats l'any anterior, però des del 2008 s'hi presenten llibres editats l'any anterior i el primer semestre de l'any en curs, per donar més opcions a les editorials, que normalment trauen les novetats per a les fires del llibre.

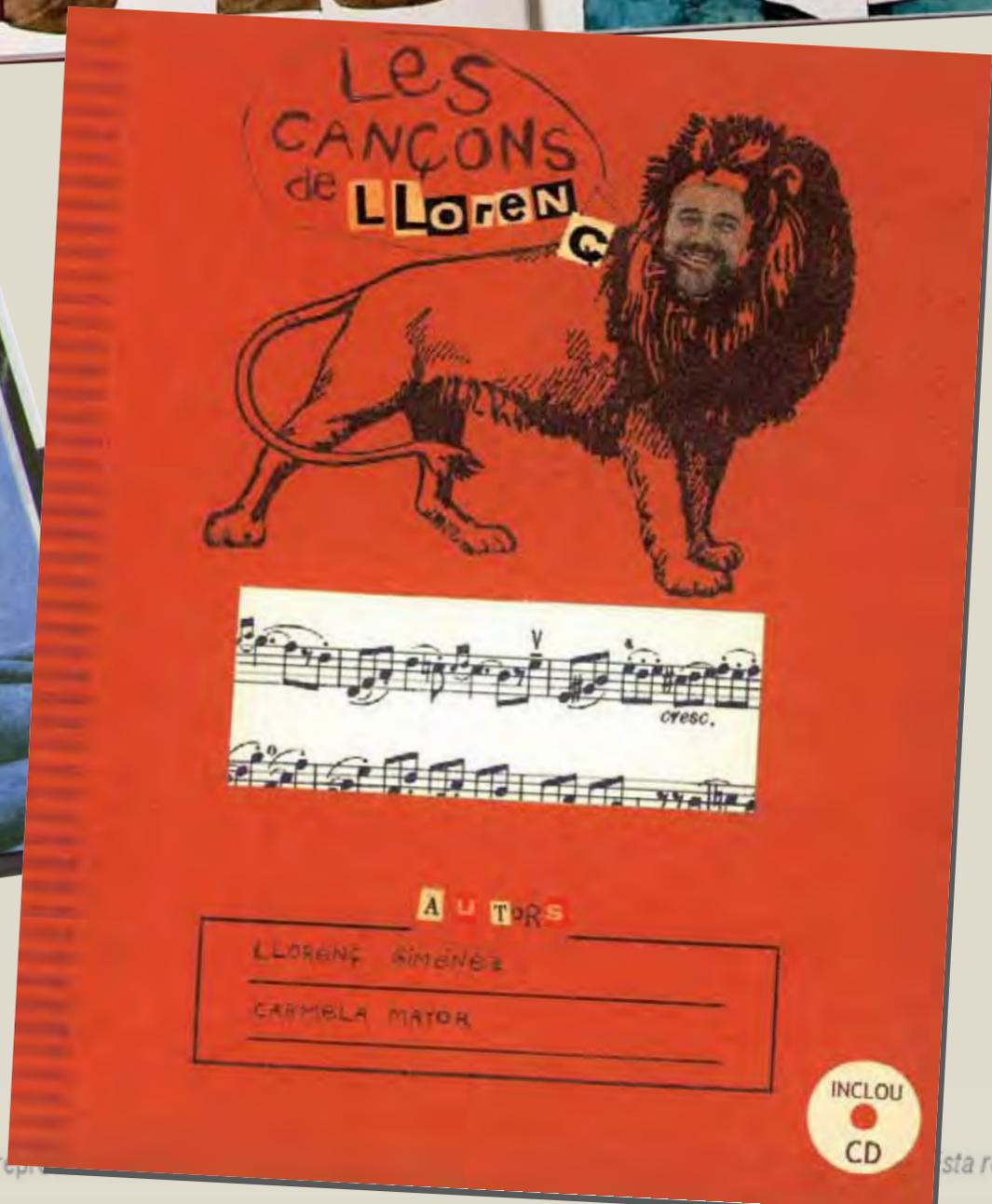
Enguany se celebra el 10é aniversari dels premis i hem volgut aprofitar aquesta fira per impulsar la difusió dels llibres guardonats, amb dues exposicions i un catàleg que mostren un recorregut per les seues editorials i pels seus escriptors i il·lustradors.

La primera exposició, anomenada Premis Il·lustrats de la Generalitat, 1999-2008, té com a objectiu retre homenatge als il·lustradors i a les il·lustradores que han estat guardonats amb les modalitats de millor llibre il·lustrat, en qualsevol de les dues llengües oficials de la Comunitat Valenciana. Aquesta exposició se celebrarà als jardins de Vivers durant els dies de presència de la Fira del Llibre de València, que començarà el 22 d'abril i s'estendrà fins al 3 de maig de 2009.

La segona exposició, prevista per al novembre de 2009, coincidirà amb el lliurament de la desena convocatòria del premis i inclourà la totalitat dels llibres i modalitats. La Generalitat va instituir el lliurament dels premis el dia 20 de novembre, Dia del Llibre Valencià, amb el ferm propòsit d'impulsar el llibre editat a la nostra Comunitat i commemorar la data en què es va realitzar la primera edició del *Tirant lo Blanch*. Aquesta exposició es realitzarà al monestir del Sant Miquel dels Reis, seu de la Biblioteca Valenciana, i estarà acompanyada d'una publicació commemorativa.

Mostrar a la ciutadania els llibres guardonats amb els premis de la Generalitat, difondre la tasca dels escriptors i dels il·lustradors, i fomentar la presència del llibre valencià en tots els fòrums i àmbits culturals, ha estat el fil conductor per a desenvolupar aquest projecte amb les dues exposicions programades.

Per a consultar tots els llibres premiats en les diferents convocatòries, es pot visitar el portal web de la Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques: <<http://dglab.cult.gva.es>>.



MAYOR, CARMELA
[il·lustracions]; GIMÉNEZ,
LLORENÇ [text]: *Les
cançons de Llorenç*.
Tàndem Edicions. Premi
al Llibre en València
Millor Il·lustrat 2003.



MAYOR, CARMELA [il·lustracions]; GIMÉNEZ, LLORENÇ [text]: *Les cançons de Llorenç*. Tàndem Edicions. Premi al Llibre en Valencià Millor Il·lustrat 2003.



COLINO, MARÍA: *Heptamerón*. Edicions de Ponent. Premi al Llibre en Castellà Millor Il·lustrat 1999.



MORA, SERGIO [il·lustracions]; ZENTNER, JORGE [text]: *Linterna Mágica*. Edicions de Ponent. Premi al Llibre en Castellà Millor Il·lustrat 2003.



GISBERT, MONTSERRAT: *El bebé més dolç del món*. Tàndem Edicions. Premi al Llibre en Valencià Millor Il·lustrat 1999.

LA GENERALITAT DESTACA AMB ELS PREMIS EL TREBALL D'IL·LUSTRADORS, D'EDITORS I DE LLIBRETERS

El 20 de novembre de 2008, Dia del Llibre Valencià, la consellera de Cultura i Esport, Trini Miró, es va reunir amb els editors, llibreters i il·lustradors guardonats per la Generalitat amb els premis als llibres millor editats. «Amb aquests premis, la Generalitat reconeix el treball que dia a dia realitzen les persones del sector editorial, un sector que resulta fonamental per a la transmissió del coneixement de la cultura», va dir Miró, qui va explicar també que aquests guardons es lliuren des de l'any 2000 «en reconeixement al treball del sector editorial valencià». En tan sols nou edicions, els premis als llibres millor editats de la Generalitat han assolit un prestigi professional i empresarial que va més enllà de les fronteres de la nostra Comunitat. «Per a la Generalitat» va assenyalar Miró «és un orgull poder distingir el treball d'editors i llibreters que dia a dia posen el seu esforç al



servei de la Comunitat perquè els ciutadans tinguem accés a uns productes culturals de qualitat.» El lliurament dels guardons tingué lloc el 20 de novembre en la Biblioteca Valenciana, on durant tot el dia van tenir lloc diverses activitats per a

commemorar el Dia del Llibre Valencià. Les activitats, adreçades tant al públic infantil com adult, van incloure contactes, visites guiades pel monestir de Sant Miquel dels Reis, tallers de lectura dramatitzada i un recital de textos d'autors valencians.

EXPOSICIÓ «PREMIS IL·LUSTRATS DE LA GENERALITAT. 1999-2008»

- Lloc:**
Fira del Llibre de València (Jardins de Vivers).
- Data:**
Del 22 d'abril al 3 de maig de 2009.
- Organitza:**
Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques.
- Col·labora:**
Museu de Ciències Naturals de l'Ajuntament de València.
- Coordinació tècnica:**
Asunción Atero Cigalat (DGLAB), Miguel C. Muñoz Feliu (BV).
- Correcció d'estil:**
Albert del Toro i Boiza (BV).
- Col·labora:**
Àfrica Ramírez, Mar Bensach.
- Fotografia i digitalització:**
Moisés Montañés, Maque Falgás.
- Audiovisual:**
Alicia Blat.
- Muntatge:**
JM Trans.
- Disseny:**
Marc Martí Mediterrània.
- Entrada lliure i gratuïta.**

PREMIS ALS LLIBRES MILLOR IL·LUSTRATS 1999-2008

ANY	MODALITAT VALENCIÀ	MODALIDAD CASTELLANO
1999	 <p>Títol: <i>El bebé más dulce del món</i> Il·lustracions: Montserrat Gisbert Texts: Montserrat Gisbert Editorial: Tàndem Edicions</p>	 <p>Títol: <i>Heptamerón</i> Ilustraciones: María Colino Textos: María Colino Editorial: Edicions de Ponent</p>
2000	 <p>Títol: <i>Bestiari</i> Il·lustracions: Salvador Llosà Texts: Martí Domínguez Editorial: Tres i Quatre</p>	 <p>Títol: <i>Bebop</i> Ilustraciones: Enrique Flores Textos: Felipe Hernández Cava Editorial: Edicions de Ponent</p>
2001	 <p>Títol: <i>La rata Marieta</i> Il·lustracions: Lourdes Bellver Texts: Fina Masgrau Editorial: Tàndem Edicions</p>	 <p>Títol: <i>Snowwhite</i> Ilustraciones: Ana Juan Textos: Ana Juan Editorial: Edicions de Ponent</p>
2002	 <p>Títol: <i>Els dos gegants de Sant Marcel·lí</i> Il·lustracions: Paco Giménez Texts: Clara Santiró Editorial: Denes</p>	 <p>Títol: <i>La guerra según Simone Weil</i> Ilustraciones: Max Textos: Maite Larrauri Editorial: Tàndem Edicions</p>
2003	 <p>Títol: <i>Les cançons de Llorenç</i> Il·lustracions: Carmela Mayor Texts: Llorenç Giménez Editorial: Tàndem Edicions</p>	 <p>Títol: <i>Linterna mágica</i> Ilustraciones: Sergio Mora Textos: Jorge Zentner Editorial: Edicions de Ponent</p>
2004	 <p>Títol: <i>Cocodrila cocopau, una història foradada</i> Il·lustracions: César Barceló Francés i Jordi García Vilar Texts: Jordi García Vilar Editorial: Denes</p>	 <p>Títol: <i>Don Quijote de la Mancha</i> Ilustraciones: Manuel Boix Textos: Miguel de Cervantes. Adaptación de Vicente Muñoz Puelles Editorial: Algar</p>
2005	 <p>Títol: <i>El laberint i la lluna</i> Il·lustracions: Felip Baldó Texts: Jordi García Vilar Editorial: Denes</p>	 <p>Títol: <i>Tres viajes</i> Ilustraciones: Miguel Calatayud Textos: Jordi Botella Editorial: Editilde</p>
2006	 <p>Títol: <i>Anna, la sargantana</i> Il·lustracions: Irene Blasco Texts: Irene Blasco Editorial: Tàndem Edicions</p>	 <p>Títol: <i>A...Z Pintapalabras</i> Ilustraciones: Antonio Solaz Textos: Antonio Solaz Editorial: La Imprenta CG</p>
2007/ 2008	 <p>Títol: <i>Els animals de la pluja</i> Il·lustracions: Miguel Ángel Díez Texts: Pedro Villar Editorial: Editilde</p>	 <p>Títol: <i>Robinson Crusoe</i> Ilustraciones: Ajubel Textos: Daniel Defoe Editorial: Media Vaca</p>

ELS DIES DEL LLIBRE

Per Miguel C. Muñoz Feliu.

El foment de la lectura i de l'activitat editorial és una característica de les societats modernes del nostre temps, les quals reconeixen en el llibre i en la lectura valors íntimament relacionats amb la llibertat, amb l'educació, amb la democràcia i amb el passat, el present i el futur de la nostra cultura. Aquest reconeixement ha quedat reflectit en el calendari. Determinades dates ens serveixen de recordatori del paper fonamental del llibre, i al seu voltant s'articulen nombroses activitats de promoció de la lectura.

A la Comunitat Valenciana actual hi tenim tres dates assenyalades en aquest camp: el 23 d'abril (Dia Internacional del Llibre i dels Drets d'Autor), el 2 d'abril (Dia del Llibre Infantil i Juvenil) i el 20 de novembre (Dia del Llibre Valencià).

23 D'ABRIL

Dia Internacional del Llibre i dels Drets d'Autor

El 23 d'abril de 1616 van morir Cervantes, Shakespeare i l'inca Garcilaso de la Vega.¹ També un 23 d'abril van nàixer –o van morir– d'altres escriptors eminents com ara Josep Pla o Vladimir Nabokov.

Per aquest motiu, aquesta data tan simbòlica per a la literatura universal va ser la triada per la vint-i-huitena edició de la Conferència General de la UNESCO per a «retre un homenatge mundial al llibre i als seus autors, i encoratjar a tots, en particular els més joves, a descobrir el plaer de la lectura i respectar la irremplaçable contribució dels creadors al progrés social i cultural».² Aquesta iniciativa, oficialitzada el 1996, és seguida per centenars de països en tot el món.

En aquesta elecció per la UNESCO del 23 d'abril com a Dia Internacional del Llibre hi



PEYDRÓ MARZAL, VICENTE (1887-1955).
[Lectura interessant].
Cap a 1920.
Biblioteca Valenciana.

¹ Aquestes dates són les comunament acceptades, si bé estudis recents indiquen que Shakespeare va morir realment el 3 o el 4 de maig, perquè l'Anglaterra de la seua època utilitzava el calendari julià enfront del calendari gregorià que ja utilitzava l'Espanya cervantina.

² UNESCO. *Dia mundial del llibre i del dret d'autor*. <<http://portal.unesco.org>> [Consulta: 24 març 2009].



Des del 1926 i fins al 1930, el Dia del Llibre Espanyol es va celebrar el 7 d'octubre, data del naixement de Miguel de Cervantes, i no el 23 d'abril, data de la seua mort.
BALLESTER, ARTURO (1890-1981). *Día del libro: 7 de Octubre*. Bar[celo]na: Lit. S. Martinez, [ca. 1929]. Biblioteca Valenciana.

va tenir un paper primordial Espanya, que des de l'any 1926 havia oficialitzat la celebració del **Dia del Llibre Espanyol** mitjançant el Reial decret de 6 de febrer de 1926, del rei Alfons XIII.³

Aquest Decret estableix el 7 d'octubre, data del naixement de Miguel de Cervantes, com a dia per a la commemoració. El Decret també establia, entre altres qüestions, l'obligació per a totes les reials acadèmies, universitats i escoles, quarters, vaixells i arsenals de la nostra Armada, i fins i tot per a tots els establiments de beneficència pública, de realitzar activitats dedicades al llibre; l'obligació per part de les diputacions provincials

de crear anualment una biblioteca popular en la seua respectiva província, i per part dels ajuntaments d'invertir entre el 0,5 i el 3 per mil del seu pressupost en l'adquisició de llibres per a les biblioteques públiques; l'establiment de descomptes especials per a aqueix dia en el preu de venda, i la creació de diversos premis. El Comitè Oficial del Llibre, dependent del Ministeri d'Instrucció Pública i Belles Arts, s'encarregaria de vetlar pel compliment del Decret esmentat.

En aquesta iniciativa hi va jugar un paper essencial el periodista, escriptor i editor valencià, **Vicente Clavel Andrés**. Nascut a València el 1888, va treballar en la redacció d'*El*



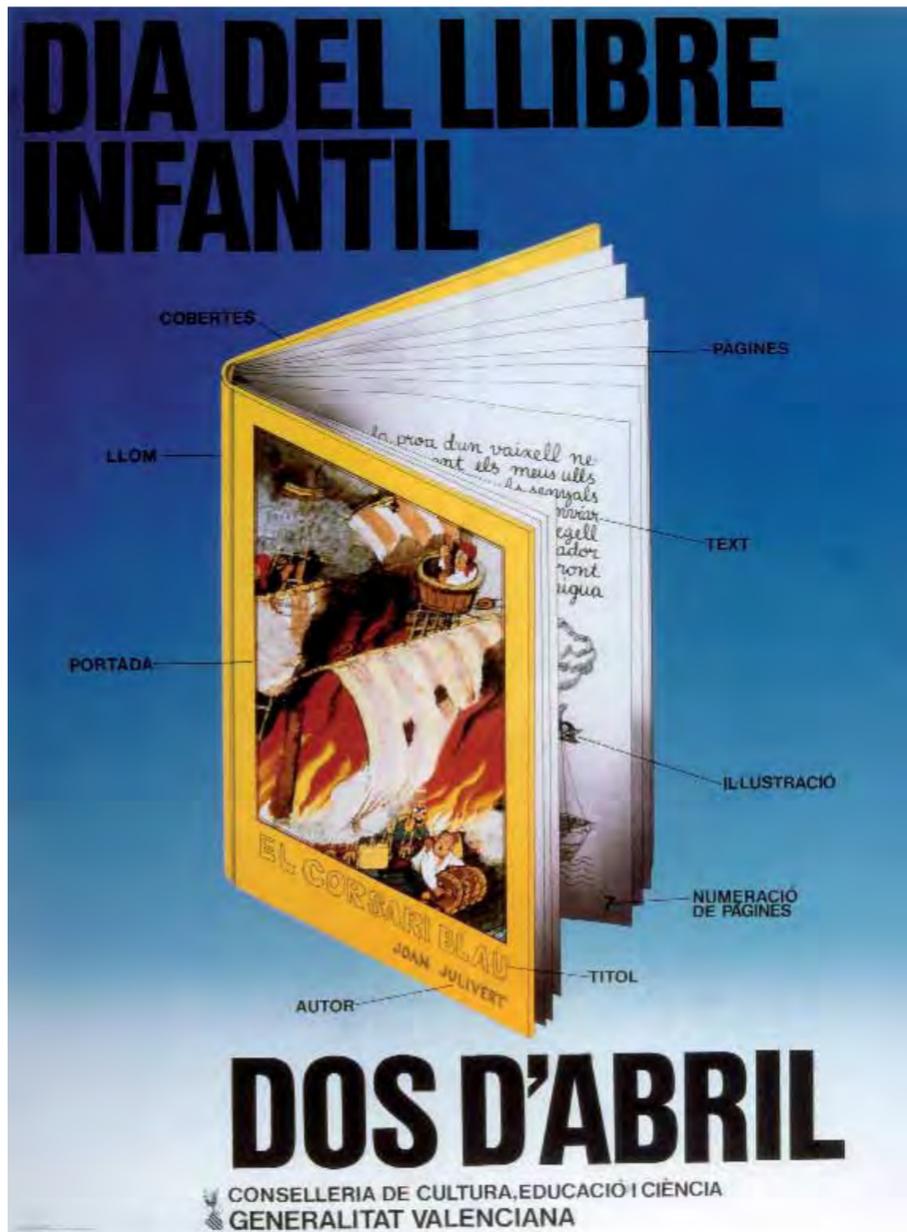
CALATAYUD, MIGUEL (1942-). *Día del libro: 23 - abril 1987*. [València]: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, D.L. 1987. Biblioteca Valenciana.

Pueblo. De convençudes idees republicanes, la seua inquietud literària i editorial va cristallitzar, el 1916, en la fundació de l'Editorial Cervantes. Des d'aqueix moment, l'autor del *Quixot* no sols va ser l'emblema de la seua empresa; també va ser guia intel·lectual de totes les seues accions, destinades a posar en relleu el valor de la lectura i la necessitat de fomentar, potenciar i difondre en la societat espanyola l'interès pels llibres.

Traductor d'obres clàssiques de la literatura universal i d'assajos estrangers, Clavel va començar a exercir una labor editora per a la qual molt prompte se li va quedar menuda la ciutat de València, per la qual cosa el 1920

es va traslladar a Barcelona. Allí va impulsar el naixement de diverses organitzacions empresarials, que van donar pas, a Madrid i a Barcelona, a la denominada Cambra del Llibre, institució que va obtenir el suport oficial l'any 1922. Vicente Clavel va ser nomenat vocal de la delegació de Barcelona, i més tard conseller i vicepresident. Cap a l'any 1923, Clavel va proposar que hi haguera un dia dedicat al llibre espanyol com a reconeixement de la labor difusora dels editors i com a foment de la lectura. Ho van estudiar les cambres del Llibre i va començar un debat sobre com i quan fer la festa, ja que Vicente Clavel proposava que fóra el 7 d'octubre, data

³ Reial decret que disposa que el dia 7 d'octubre de tots els anys es commemore la data del natalici del príncep de les lletres espanyoles, Miguel de Cervantes Saavedra, amb la celebració d'una festa dedicada al llibre espanyol. *Gaceta de Madrid*, núm. 40, de 9 de febrer de 1926, p. 707-708.



Dia del Llibre Infantil: dos d'abril. [València]: Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, D.L. 1985. Biblioteca Valenciana.

del suposat naixement de Cervantes, o en algun moment pròxim a la tardor. El 1925 consta que l'escriptor valencià continuava insistint en la seua idea, sobre la qual es van fer gestions a Madrid i que van culminar en el Reial decret de 1926.⁴

L'any 1930 es va decidir canviar la data del Dia del Llibre Espanyol, que passà del 7 d'octubre, natalici de Cervantes, al 23 d'abril, data de la seua mort.⁵ Des de llavors no ha deixat de celebrar-se a Espanya, si bé el seu impacte ha sigut molt desigual depenent de les zones i de les regions. A Catalunya hi va esdevenir una festa de marcat caràcter popular en coincidir amb el Dia de Sant Jordi. La rosa i el llibre s'han convertit en els objectes que milers de catalans es regalen entre

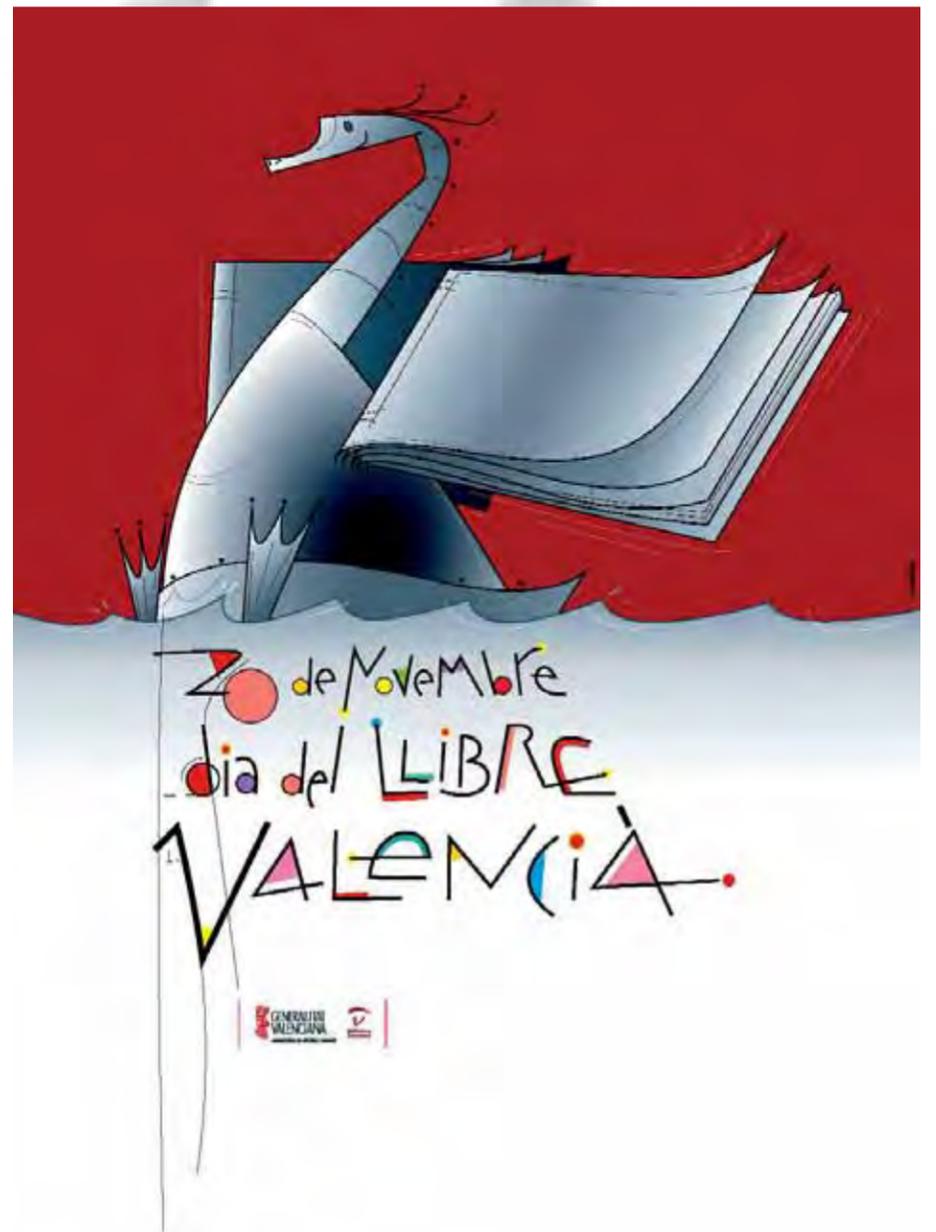
ells tots els 23 d'abril. A la resta d'Espanya, la Festa del Llibre hi va ser durant molts anys una data plena d'actes oficials, però amb escàs ressò entre la població.

La moderna Espanya de les autonomies ha donat un gir a aquesta situació i pareix constatar-se una major sensibilitat social envers al llibre. En l'Espanya actual, el 23 d'abril coincideix amb nombroses fires del Llibre (com la de València), amb descomptes importants en la venda d'aquest producte i amb el lliurament dels premis Cervantes, un dels principals guardons de les lletres hispanes.

2 D'ABRIL

Dia del Llibre Infantil i Juvenil

L'Organització Internacional per al Llibre



GIMÉNEZ, PACO (1954-). *20 de novembre: dia del llibre valencià.* [València: Conselleria de Cultura i Esport, 2008]. Biblioteca Valenciana.

Juvenil (IBBY) és un col·lectiu sense ànim de lucre. Amb seu a Zuric (Suïssa), està constituïda per associacions i persones de tot el món compromeses amb la idea de propiciar la trobada entre els llibres i la infància. Aquesta organització internacional va establir el 1967, el dia 2 d'abril com el Dia Internacional del Llibre Infantil i Juvenil. La data triada coincideix amb el naixement de Hans Christian Andersen, el conegut escriptor de relats infantils. Tots els anys es tria un país i un lema representatiu. Enguany, el país triat ha sigut Egipte, i el tema «I am the world» ('Jo sóc el món').⁶ Així mateix, i quasi coincident en el temps, la ciutat de Bolonya (Itàlia) celebra la International Children's Book Fair, centrada en el llibre infantil i juvenil.

20 DE NOVEMBRE

Dia del Llibre Valencià

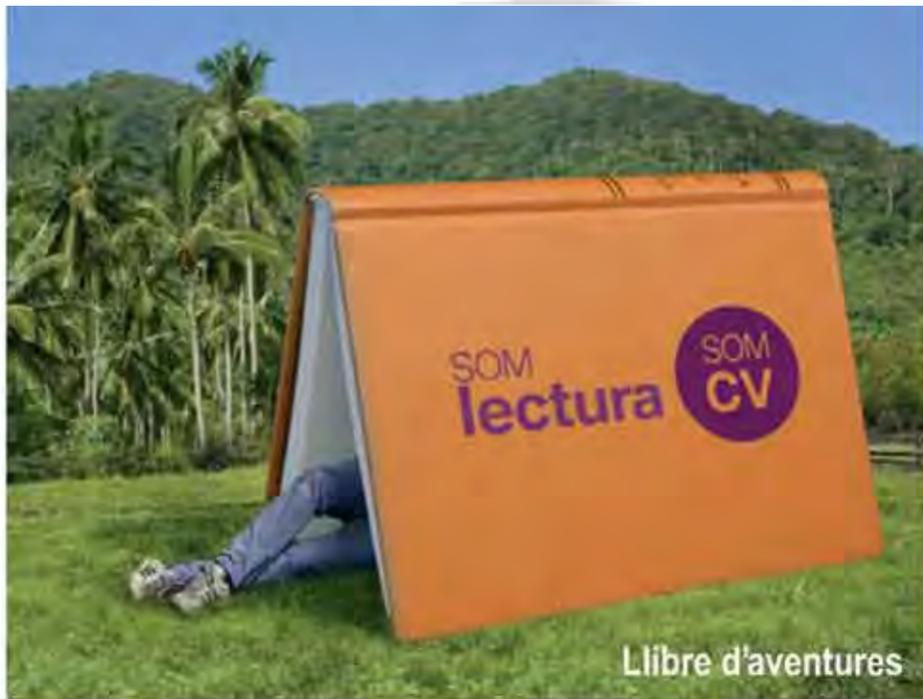
La Generalitat valenciana ha impulsat durant els últims anys un dia dedicat especialment al món editorial i al llibre valencians. La data triada, el 20 de novembre, coincideix amb la data del colofó d'una de les nostres majors joies literàries: l'edició prínceps del *Tirant lo Blanch*, de Joanot Martorell, que va editar Spindeler el 1490.

A més, aquest dia es lliuren els premis que atorga la Generalitat als llibres millor editats i als llibreters de la Comunitat Valenciana.

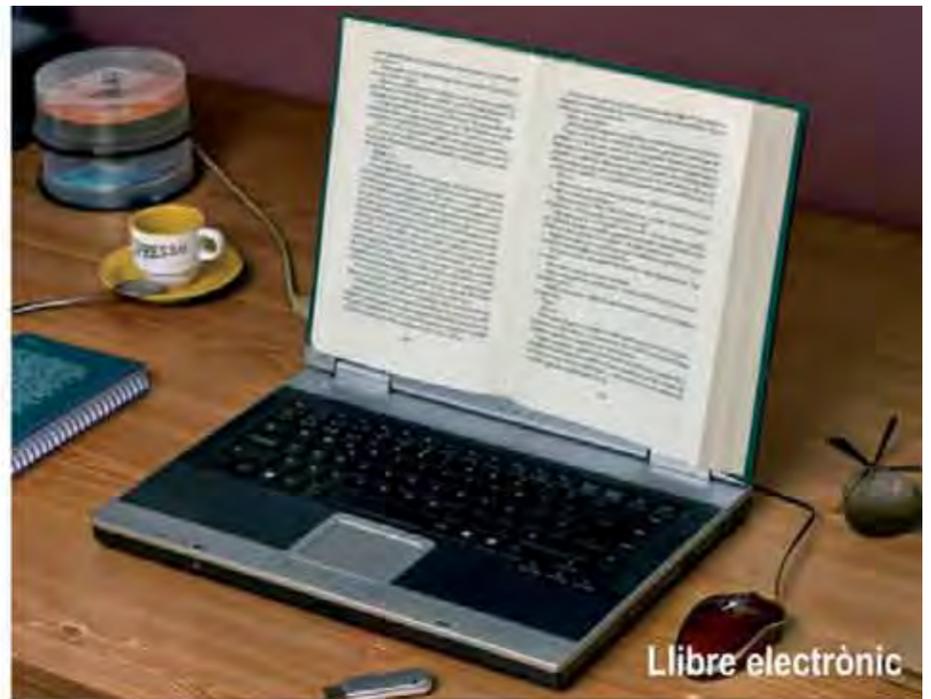
⁴ PÉREZ PUCHE, FRANCISCO. «Un valenciano, Vicente Clavel, inventó el Día del Libro». *Las Provincias* (22 abril 2007).

⁵ Reial decret que disposa que la festa anual dedicada al llibre espanyol, establida per mitjà del Reial decret de 6 de febrer de 1926, se celebrarà anualment el dia 23 d'abril, data de l'aniversari de la mort de Miguel de Cervantes Saavedra; i que l'any actual se celebre encara el dia 7 d'octubre. *Gaceta de Madrid*, núm. 252, de 9 de setembre de 1930, p. 1.442.

⁶ International Board on Books for Young People. <<http://www.ibby.org>> [Consulta: 24 de març 2009].



Llibre d'aventures



Llibre electrònic



Llibre de consulta



Llibre de cuina

Tot un món per a triar



Per què és vosté escriptor?

DURANT LES VISITES DELS ESCRITORS A LA BIBLIOTECA VALENCIANA PER A PARTICIPAR EN LES DIVERSES ACTIVITATS DEL CICLE D'ANIMACIÓ A LA LECTURA, ELS VAM PREGUNTAR PER QUÈ VAN TRIAR LA SEUA PROFESSIÓ, ÉS A DIR, PER QUÈ SÓN ESCRITORS. AQUESTES SÓN ALGUNES DE LES RESPOSTES QUE ENS VAN DONAR.

Per Ignacio Fernández-Delgado.



ÁNGEL GONZÁLEZ

Oviedo, 1925 Madrid, 2008

¿SABES QUE UN PAPEL PUEDE...?

¿Sabes que un papel puede cortar como una navaja?

Simple papel en blanco,
una carta no escrita

me hace hoy sangrar.



Prósemas o menos. Madrid: Hiperión, 1985, p. 25.

Màrius Serra

Diria que primer, perquè sóc lector, i després, perquè sóc un inconscient. Perque si només fos lector o fos un lector conscient, no m'hauria atrevit mai a fer aquest salt una mica en el buit. És a dir, amb el que ja hi ha escrit, amb totes les meravelles que ens trobem els lectors quan anem buscant, com m'atreveixo jo a decidir posar més llenya en aquest foc? Per tant, jo sóc lector abans que escriptor, però un lector inconscient.

Alfons Cervera

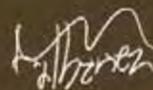
Bueno, uno, creo que es lo que es, en buena parte, por lo que ha decidido ser, y también, en buena parte, en la misma medida, por el azar. Lo he dicho muchas veces: seguramente soy escritor porque un día, hace ya muchos años, siendo algo más que adolescente, cayó en mis manos (y digo cayó, porque en mi casa no había libros y tampoco tenía dinero para comprarlos), me prestó un amigo una novela que se titulaba y se titula todavía *Últimas tardes con Teresa*, de Juan Marsé. Yo leí aquella novela con muchísima atención, entusiasmado, y cuando la terminé creo que pensé, «joder, vale la pena ser escritor sólo para escribir una novela cómo ésta». En

“Les fotografies que il·lustren l'exposició arrepleguen algun moment de la seua estada en la Biblioteca Valenciana”



FRANCISCO IBÁÑEZ

Barcelona, 1936

Mortafaleto de la Mancha. Barcelona: Ediciones B, 2005 (Mortafaleto y Filminón, 171), p. 9-8.

aquellos momentos, sobre todo por la edad que yo tenía, lo que pensaba era en ser futbolista; de hecho, después me dediqué muchísimos años al fútbol y estuve incluso a punto de profesionalizarme. Yo creo que inconscientemente se me quedó en la cabeza aquella lectura.

Almudena Grandes

¡Uff, pues esa es la pregunta del millón y hay muchas respuestas posibles! Bueno, García Márquez dijo que él escribía para que le quisieran: esa es una buena respuesta. Pero, en realidad, todo lo que hacemos en la vida es para que nos quieran, y con eso estaría de acuerdo. Vargas Llosa dijo que escribes para conjurar a los fantasmas; escribes para conjurar a las cosas que te dan miedo, que no te gustan; de alguna manera, para ajustarle las cuentas a la realidad. Y también estoy de acuerdo con eso. Hay muchas respuestas brillantes sobre este tema. Yo, después de haberle dado unas vueltas, creo que soy escritora porque siento la necesidad insuperable de escribir.

“Ahora soy escritor porque ya no sabría hacer otra cosa más que escribir” (Ignacio Martínez de Pisón)

Siento la necesidad insuperable de contar historias y de escribirlas y no tengo otra respuesta. Además, bueno, es una necesidad, es algo que no se define, ni por el placer que da, ni por el dolor que proporciona. La necesidad se sustenta en su propia naturaleza, es como la sed. La sed te puede dar mucho placer si tienes sed y bebes, y te puede producir mucho sufrimiento, si tienes sed y no bebes. Es una necesidad insuperable, por eso escribo.

Ángel González

Pues no lo sé, soy escritor porque fui antes lector y eso me estimuló a tratar de hacer lo mismo (o algo parecido) de lo que leía.

Ignacio Martínez de Pisón

Ahora soy escritor porque ya no sabría hacer otra cosa más que escribir. Pero en su momento, cuando empecé, no tenía la noción de estar convirtiéndome en escritor. Era una de esas actividades normales que hacía, como otros jugaban a fútbol, y formaba parte de mi vida como la lectura. De repente, un buen día, presenté una novela a un premio modesto y lo gané. Cuando vi el libro publicado, dije: «Ya no soy el de antes, ahora tengo un libro publicado». Y, a partir de ese momento, mi vida no ha cambiado mucho. Los primeros libros tuvieron una acogida bastante buena y he vivido siempre en torno a la literatura. No me puedo quejar, creo que he tenido mucha suerte.

Pedro J. de la Peña

Casi todo el mundo es escritor por lo mismo: porque no le gusta el mundo en el que vive y quisiera pensar, y hacer otro mejor.

Sergi Pàmies

Jo diria que soc escriptor per accident, o sigui, que no és una decisió, no és que un dia jo m'aixequés i decidís que volia ser escriptor, sinó que he anat trobant-me còmode amb una feina que em permetia estar sol però no aïllat.

Treballar amb històries, personatges, obsessions que t'acompanyen, i al mateix temps, poder mantenir una gran independència, una gran intimitat, és una cosa que s'adapta bastant al meu caràcter. I, llavors, a partir d'aquí he tingut molta sort. El fet que allò que escrivia, fos publicat, i que tingués lectors, feia que tingués ganes d'escriure



CARLES ALBEROLA

Alzira (València), 1964

ABEL. (Irònic.) Heu llegit algun llibre?

JOAN. A mi m'ha impressionat *Cien años de soledad* de García Márquez.

ABEL. (A JOAN.) Per què?

HELENA. (A ABEL.) Perquè pesava molt (*Tots riuen.*).

PRISCILLA. Jo he llegit la traducció anglesa i és molt millor.

ABEL. Llegir un llibre és com viure una gran aventura.

ÀLEX. Jo crec que les aventures no estan als llibres, sinó al carrer.



Joan, *el cendros* [en col·laboració amb Roberto García], 16a ed., Alzira: Bromera, 2005, p. 45-46.

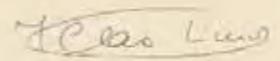


ISABEL-CLARA SIMÓ

Alcoi (Alacant), 1943

1 de febrer

Una vegada em vaig menjar un llibre. Vaig començar per la part de dalt, de la drata. Va fer rrrreeenc al primer passic; era sec i dur i feia gust de naps podrits. Quan em vaig empassar el darrer tros, havien passat dotze hores: de deu de la nit a deu del matí. Em pesava l'estómac i em feien mal els conductes del pit.



La innocent. 2a ed. Alzira: Bromera, 2004 (En noves edicions), p. 57.

més. Potser en una situació més difícil, de fracàs, no sé com hauria reaccionat, perquè no tinc la percepció de ser un escriptor que, des de petit, volgués fer això.

Manuel Rivas

Lo primero que se me ocurre es una anécdota familiar: cuando mi madre me dijo que tenía que buscar un trabajo para no mojarme. Lo decía por mi padre, que trabajaba en la

construcción y siempre venía empapado. Entonces ella, secando aquella ropa en la cocina en invierno, me dijo: «Tienes que buscar un trabajo en el que no te mojes». Pero me mojé muchísimo. Al final te mojas mucho. Escribir tiene que ver con trabajar con las manos, aunque parezca que no. Al final es un trabajo muy físico, orgánico y sensorial. Para mí, el lenguaje es parte del cuerpo, como los huesos. Y estas son las razones para escribir.

Ray Loriga

Supongo que porque soy lector. Cuando era adolescente, e incluso niño, en el colegio, encontré en la literatura y en la ficción una ventana hacia mundos que eran muy accesibles. Era fácil acceder a ellos y, sin embargo, estaban tan lejanos de mi día a día como *La isla del tesoro*, de Stevenson, que me pareció el viaje más barato del mundo y el mejor, probablemente.



Escriptors en la Biblioteca Valenciana

LA BIBLIOTECA VALENCIANA ORGANITZA, D'ENÇÀ QUE VA SER INAUGURADA L'ANY 2000, UNA SÈRIE DE TROBADES AMB ESCRITORS EN QUÈ ELS AUTORS QUE ENS VISITEN MANTENEN INTERESSANTS COL·LOQUIS AMB ELS ASSISTENTS I CONTRIBUEIXEN, AMB ELS SEUS COMENTARIS I RESPOSTES, A ENRIQUIR ELS LECTORS. **Per Maque Falgás Marín, Víctor Latorre Zacarés i Soledad Martín Segovia.**

Com deia Bioy Casares, si amb els llibres aprenem a viure i ens enriqueixen perquè ens posen en contacte amb experiències que no hem viscut mai, és necessari despertar i mantenir durant tota la vida el gust per la ficció literària com una forma de coneixement que procura també felicitat.

La curiositat per conèixer uns altres mons traspasant moltes vegades els límits de l'espai i el temps, el desig per acostar-nos a les passions humanes, per albirar el que és diferent de nosaltres, ens acosta als llibres i ens procura una rara felicitat que denominem «el plaer de la lectura». Aquesta experiència individual constitueix també un valor social que, en tant que això, ha de ser fomentat en distints àmbits i per mitjà de diverses institucions.

Tot reconeixent i valorant el paper primordial que la comunitat educativa exerceix en aquesta tasca d'acostament a la literatura, i amb el compromís de donar-li suport, la Biblioteca Valenciana facilita des de l'any

2000 l'acostament i el diàleg obert entre autor i públic lector mitjançant l'organització de trobades amb escriptors. La resposta dels creadors, d'una banda, i la dels centres escolars i altres institucions de tota la Comunitat Valenciana, de l'altra, evidencia l'èxit d'aques-

“Com deia Bioy Casares, és necessari despertar i mantenir durant tota la vida el gust per la ficció literària com una forma de coneixement que procura també felicitat”

ta iniciativa de foment de la lectura. Les xifres que acompanyen aquesta exposició són significatives, perquè en aquests anys han assistit a les trobades més de cent escriptors, que han conversat amb més de cinquanta mil lectors provinents de més de mil centres escolars i d'institucions de tota la Comunitat Valenciana.

A més, els cicles s'han adreçat a tot tipus de públic: des d'estudiants de tots els nivells (Primària, Secundària, Batxillerat, universitat) fins a adults (universitats populars, residències de Benestar Social, escoles d'Arts i Oficis, associacions de Mestresses de Casa, associacions culturals...).

L'exposició «Escriptors en la Biblioteca Valenciana» és, per tant, una mostra representativa dels autors que en aquests anys han col·laborat mitjançant els diferents cicles («Escriptors en la Biblioteca Valenciana», «Trobades d'Escriptors i Majors», «Escriptors en la Biblioteca Valenciana», «Tallers, Re-

citals i Lectures en la Biblioteca Valenciana»), en la tasca col·lectiva de facilitar la consolidació d'hàbits lectors entre la població valenciana. En les trobades amb els lectors, els autors han anat desvelant amb les seues intervencions diversos aspectes de la creació literària, de l'ofici d'escriptor i de la seua experiència també com a lectors. Les fotografies que il·lustren aquesta exposició arrepleguen algun moment de la seua estada en la Biblioteca Valenciana. La diversitat d'enfocaments, de perspectives i d'espais tracta de reflectir la personalitat de cadascun dels autors que ens han visitat. Així, des d'un primer pla fins a un pla general, des de l'ús del color fins al del blanc i negre, des de la soledat de l'escriptor fins a l'escriptor envoltat dels seus lectors, el conjunt de fotografies resumeix el pas dels autors per la Biblioteca Valenciana. A més a més, les citacions que les acompanyen són una senzilla mostra de la varietat d'emocions, llocs, sentiments i persones que poblen l'univers literari i que ens inviten a continuar llegint.

ESCRITORS EN LA BIBLIOTECA VALENCIANA

FRANCISCA AGUIRRE

ISABEL ALAMAR

PASQUAL ALAPONT

CARLES ALBEROLA

JOSÉ ALBI

JOSÉ LUIS ALONSO DE SANTOS

MARÍA TERESA ÁLVAREZ

LOLA ANDRÉS

MARÍA ÁNGELES ARAZO

MATILDE ASENSI

BERNARDO ATXAGA

LUIS EDUARDO AUTE

FÉLIX DE AZÚA

MANUEL BAIXAULI

JUAN RAMÓN BARAT

JOAQUINA BARBA

ELIA BARCELÓ

ÁNGELA BECERRA

RICARD BELLVESER

MARÍA BENEYTO

LUPE BOHORQUES

FRANCISCO BRINES

JORGE BUCAY

JOSÉ MANUEL CABALLERO BONALD

ELVIRA CAMBRILS

ESPERANÇA CAMPS

GUILLERMO CARNERO

ÁNGELES CASO

XAVIER CASP

FRANCISCO CAUDEL

JAVIER CERCAS

ENRIQUE CERDÁN TATO

ALFONS CERVERA

INMA CHACÓN

M. ÁNGELES CHAVARRÍA

RAFAEL CHIRBES

FERNANDO DELGADO

MARTÍ DOMÍNGUEZ

ILDEFONSO FALCONES

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

SUSANA FORTES

JOSEP FRANCO

ESPIDO FREIRE

GLORIA DE FRUTOS

ANTONIO GALA

YASMINA GALÁN

LAURA GALLEGRO

VICENTE GALLEGRO

ANTONIO GAMONEDA

LUIS GARCÍA MONTERO

JOAN GARÍ

ALICIA GIMÉNEZ BARTLETT

JOAN MANUEL GISBERT

RAFA GOMAR

ÁNGEL GONZÁLEZ

MARISOL GONZÁLEZ FELIP

BELÉN GOPEGUI

ALMUDENA GRANDES

MARC GRANELL

JOSÉ MARÍA GUEL BENZU

FRANCISCO IBÁÑEZ

LUIS LANDERO

RAY LORIGA

JOSEP LOZANO

AURORA LUNA

JULIO LLAMAZARES

IGNACIO MARTÍNEZ DE PISÓN

JORGE MARTÍNEZ REVERTE

CARLOS MARZAL

ANA MARÍA MATUTE

EDUARDO MENDOZA

JOSÉ MARÍA MERINO

JUAN JOSÉ MILLÁS

CARME MIQUEL

JOAN FRANCESC MIRA

ANA MARÍA MOIX

VICENTE MOLINA FOIX

MANUEL MOLINS

ANNA MONTERO

ROSA MONTERO

ÀNGELS MONTESINOS

ÀNGELS MORENO

VICENTE MUÑOZ PUELLES

JULIA NAVARRO

FRANCISCO NIEVA

SERGI PÀMIES

TERESA PASCUAL

GEMMA PASQUAL

PEDRO J. DE LA PEÑA

JAUME PÉREZ MONTANER

AMPARO PERIS

JOAN PLA

ÁLVARO POMBO

JUAN MANUEL DE PRADA

CARLOS PUERTO

SOLEDAD PUÉRTOLAS

VALENTÍ PUIG

JAVIER REVERTE

RAQUEL RICART

CARME RIERA

MANUEL RIVAS

PACO ROCA

JOSEP LLUÍS ROIG

DARÍA ROLLAND

JOAQUÍN SABINA

CARMEN SÁEZ

JOSÉ LUIS SAMPEDRO

CLARA SÁNCHEZ

ALBERT SÁNCHEZ PIÑOL

JOSÉ SANCHIS SINISTERRA

ENCARNA SANT-CELONI

FERNANDO SAVATER

TOMÁS SEGOVIA

LUIS SEPÚLVEDA

MÀRIUS SERRA

JORDI SIERRA I FABRA

JAIME SILES

LORENZO SILVA

ISABEL-CLARA SIMÓ

VICENTE SOTO

JENARO TALENS

BERNABÉ TIERNO

FERRAN TORRENT

ELENA TORRES

ANDRÉS TRAPIELLO

ÁNGELA VALLVEY

VICENTE VERDÚ

MANUEL VICENT

SILVESTRE VILAPLANA

EMILIA VILLENA

JÚLIA ZABALA

PEDRO ZARRALUKI

EXPOSICIÓ «ESCRITORS EN LA BIBLIOTECA VALENCIANA»

Lloc: Claustre Sud de la Biblioteca Valenciana.

Data: del 14 de febrer al 7 de juny de 2009.

Organitza: Biblioteca Valenciana. Direcció General del Llibre, Arxius i Biblioteques.

Comissariat: Víctor Latorre Zacarés (BV), Soledad Martín Segovia (BV).

Fotografies: Maque Falgás.

Coordinació tècnica: Miguel C. Muñoz Feliu (BV).

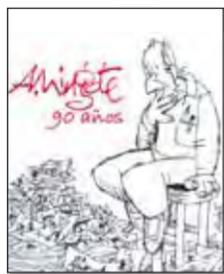
Correcció d'estil: Albert del Toro i Boiza (BV).

Muntatge: JM Trans i Taller Creativo.

Disseny: Espirelius.

Horari: de dimarts a divendres, de 10.00 a 14.00 i de 17.00 a 20.00 h. Dissabtes, diumenges i festius, d'11.00 a 13.30 h. Dilluns, tancat.

Entrada lliure i gratuïta.



14

MINGOTE, 90 AÑOS EXPOSICIÓN

Mingote,

EL PASADO 26 DE FEBRERO, EL DIBUJANTE ANTONIO MINGOTE ACUDIÓ A LA BIBLIOTECA VALENCIANA PARA INAUGURAR LA MUESTRA 'MINGOTE, 90 AÑOS', QUE RECOGE PARTE DE SU OBRA INDUSTRIAL Y CUARENTA Y CUATRO RETRATOS REALIZADOS POR DIBUJANTES ESPAÑOLES QUE RINDEN TRIBUTOS AL GENIAL ARTISTA. MINGOTE SE MOSTRÓ 'CONMOVIDO' POR ESTA INICIATIVA, SURGIDA EN LA ACADEMIA DEL HUMOR Y APOYADA POR LA BIBLIOTECA VALENCIANA. EL HUMORISTA PGARCÍA, COMISARIO DE LA MUESTRA, PRESIDENTE VITALICIO DE LA ACADEMIA DEL HUMOR Y AMIGO PERSONAL DEL DIBUJANTE, NOS HABLÓ DE LA EXPOSICIÓN Y DEL HUMORISMO EN ESPAÑA. **Por Blanca López Handrich.**

Poco después del mediodía llegaba al monasterio de San Miguel de los Reyes, sede de la Biblioteca Valenciana, Antonio Mingote acompañado por su mujer, para inaugurar la muestra «Mingote, 90 años», que rinde homenaje a la vida y trayectoria profesional del dibujante. Allí era recibido por la consellera de Cultura, Trinidad Miró, la directora general del Libro, Silvia Caballer, y el comisario de la exposición y amigo personal del dibujante, José García

que cualquier otro se adelante, vamos a montar nosotros una exposición», relata Pgaría, el comisario de la muestra. Este químico de profesión, que dejó su ciudad y su trabajo para dedicarse al humorismo, fue jefe de redacción de *La Codorniz*, redactor en el semanario *Don José* y fundador de revistas como *Interviú* o la desaparecida *El Codrillo Leopoldo*. Al acercarse el noventa cumpleaños de su amigo y admirado colega Antonio Mingote, él y los miembros de

La muestra reúne casi medio centenar de retratos del nonagenario humorista realizados por dibujantes españoles, e incluye un autorretrato y una selección de portadas originales de periódicos estrechamente vinculados al dibujante

Martínez-Calín, más conocido como Pgaría. La comitiva recorrió la exposición, y se detuvo, una a una, en las cuarenta y cuatro viñetas que la componen, realizadas exclusivamente para la muestra por los principales dibujantes españoles, algunos de ellos, como Ché, Carbó, Sebas, Almarza o Harca, también presentes en la inauguración. «En 2007, mientras estábamos repasando papeles, nos dimos cuenta de que Mingote cumplía noventa años y dijimos: antes de

la Academia del Humor decidieron dedicarle un homenaje. «Como no tenemos una personalidad económica desarrollada de ningún modo -somos idealistas, pero como administradores somos una hecatombe empezamos a pedir dibujos a los dibujantes y a gastarnos el dinero, y cuando nos dimos cuenta, nos habíamos gastado el presupuesto de dos años. Al tener todas las obras y no saber cómo exhibirlas, le hicimos una propuesta a la directora general del Libro, porque yo

Mingote visto por Mingote.

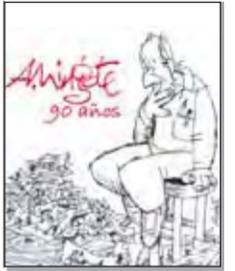
A. Mingote
90 años



15

MINGOTE, 90 AÑOS
EXPOSICIÓN

Biblioteca Valenciana
MAIG 2009 / NÚMERO 18



90 años

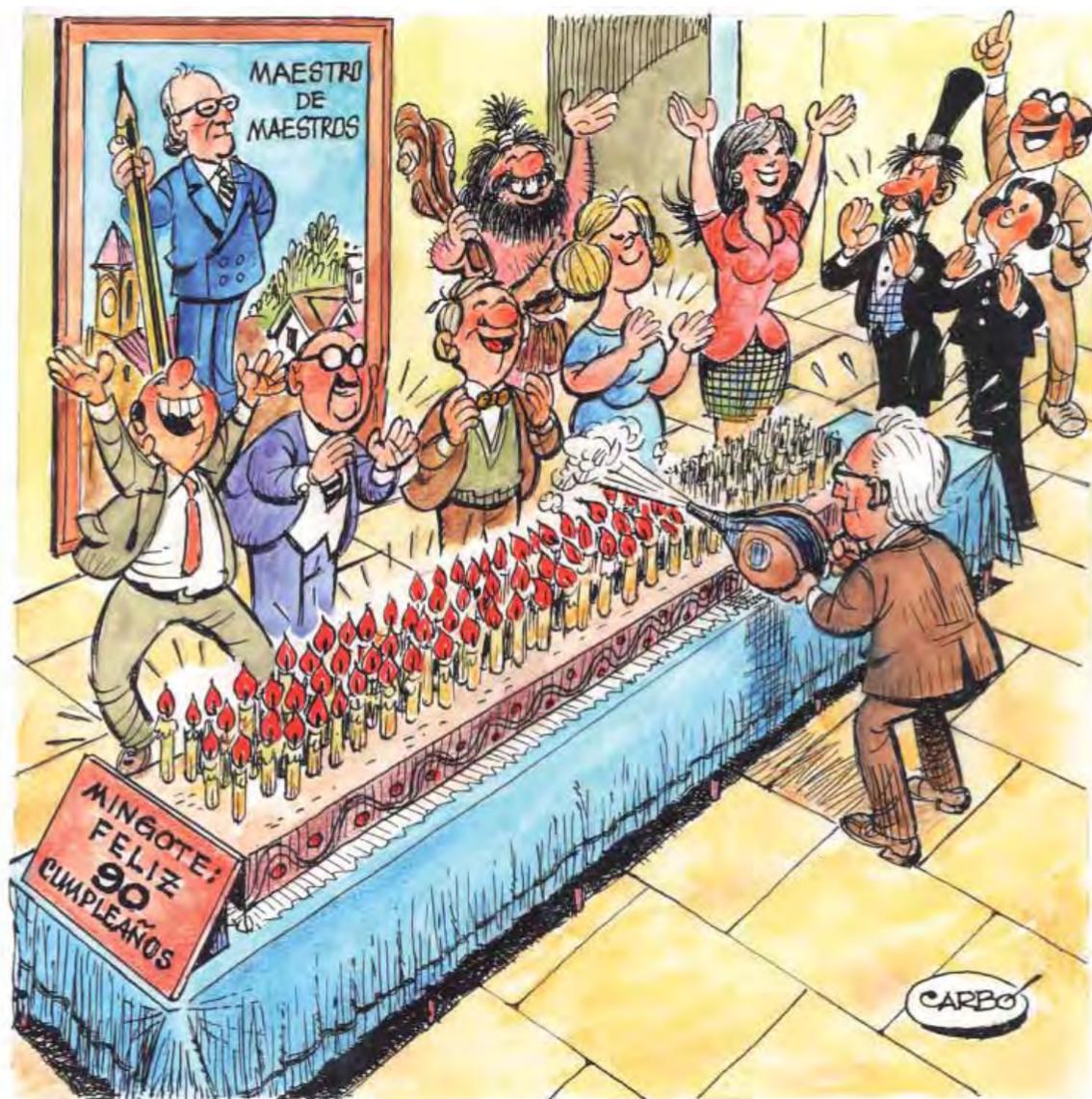


Mingote visto por Neto.

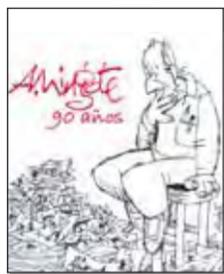
ya había tenido contacto con la Biblioteca Valenciana y me había causado una impresión muy positiva en cuanto a profesionalidad, y la aceptó. Nos pusimos en marcha y de ahí ha salido esta exposición maravillosa que tenemos aquí».

La muestra «Mingote, 90 años» reúne casi medio centenar de retratos del nonagenario humorista realizados por dibujantes españoles e incluye, además, un autorretrato, que es la imagen de la exposición, y una selección de portadas originales de periódicos estrechamente vinculados al dibujante, como *La Codorniz*, *Don José*, *La Golondriz* o *ABC*, así como sus últimas obras dedicadas al *Quijote*, que se encuentran incluidas en la colección cervantina que custodia la Biblioteca Valenciana.

Para Pgaría «Mingote es, en primer lugar, el último superviviente de la generación del 'humor nuevo', que decía Mihura, o del humor surrealista de las vanguardias de los veinte y del 27. Mingote ha enfocado la coyuntura nacional a través de la ironía, la gracia, la crítica y el amor, que era lo que marcaba las características del humorismo de aquella época. También es el gran cronista gráfico que ha sido capaz de contar los sucesos y avatares a través del distanciamiento



Mingote visto por Carbo.



16

MINGOTE, 90 AÑOS EXPOSICIÓ

Biblioteca Valenciana
MAIG 2009 / NÚMERO 18



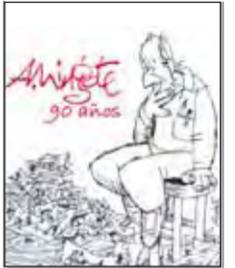
El 26 de febrero se inauguró la exposición «Mingote, 90 años» en la Biblioteca Valenciana. En la fotografía inferior, de izquierda a derecha, P. García, comisario de la muestra; el homenajeado, Antonio Mingote; la consellera de Cultura y Deporte, Trini Miró; Carlos Precioso, subsecretario de la Conselleria de Cultura y Deporte; y la directora general del Libro, Archivos y Bibliotecas, Silvia Caballer.

que da el humorismo, que es la mejor actitud para enfocar la vida, la historia y los sucesos. Lo que ha significado Mingote para la historia de España, es que es el único cronista inteligente de toda esta época».

Durante la inauguración de la exposición, la consellera de Cultura y Deporte, Trini Miró, señalaba que «esta muestra rinde homenaje a un hombre que se ha ganado el reconocimiento, el aplauso y la admiración de todo un país como humorista gráfico, pero que también ha demostrado un gran talento como escritor y como periodista, y buena prueba de ello es que ocupa un sillón en la Real Academia Española de la Lengua». Miró agradeció también a Mingote «el esfuerzo de estar hoy aquí», a la Academia Española del Humor por su colaboración en el montaje de la exposición, y a todos los dibujantes que han participado en el homenaje. «Ver este trabajo es la mejor prueba del aprecio, la admiración y el respeto que Mingote se ha ganado entre sus compañeros de profesión en su larga y fructífera carrera profesional», señaló la responsable de Cultura y Deporte. Mingote, por su parte, aseguró sentirse «conmovido» por este homenaje que le dedican los dibujantes españoles, «un gremio que, al contrario de otros, nos llevamos muy bien.»

Con un optimismo y una vitalidad envidiables, el comisario de la muestra, P. García, reconocía en la jornada previa a la inauguración que a España le hace falta más humor: «Hubo una época gloriosa del periodismo, en los años cuarenta y cincuenta cuando los grandes columnistas eran Julio Camba, Ramón Gómez de la Serna o el mismo Álvaro de Laiglesia. Entonces los periódicos no tenían la libertad que tienen ahora en el humor político, pero tenían su comentarista líder, su articulista literario, que tenía siempre un gran nivel. Después, todos tenían una página dominical donde se recogían dibujos de agencia, chistes de texto. Eso ha desaparecido y se ha sustituido por la viñeta. No hay artículo, con lo cual se ha perdido la creación literaria. La viñeta es de crítica política, pero es una crítica política, si la analizas bien, alienada, destinada a reírse de lo que está pasando, pero que no despierta conciencia contra los responsables de lo que está pasando».

Sobre sus temas preferidos para hacer humor, P. García confesaba que «me puedo reír de todo, pero hay algo que me molesta extraordinariamente: la estupidez. La cerrazón y la estupidez de la gente, el pegarse al tópico, el pegarse al prejuicio. Esa estupidez de querer ganar dinero, de querer ser importante, de querer ser más que el de al lado. Y ¿a qué hemos venido aquí? No a sufrir, sino a disfrutar. Y el que no disfrute, pues él se lo pierde. Esos son los que verdaderamente me molestan, y naturalmente puedo hacer humor en contra de ellos».



«En la Academia del Humor tenemos el proyecto de la creación del Museo Mingote, que recoja toda su producción y que sirva como Museo del Humor Gráfico español»

‘La Codorniz’

Sobre *La Codorniz*, publicación en la que se inició el homenajeado, Pgaría, que fue jefe de redacción, comenta: «Como decía Mingote, *La Codorniz* era una ventana de aire fresco, una ruptura con todos los tópicos. Era luchar con los señores de luto, las visitas de cumplido, los veraneos en La Concha y las presunciones de las señoras que sólo hablaban del servicio. Es una lástima, porque se atacaba muchísimo el tópico y ahora, al desaparecer *La Codorniz*, echo en falta la lucha contra el tópico. Nosotros tenemos una modesta sucesora que es *La Golondriz Digital*, pero para eso hay que tener Internet.»

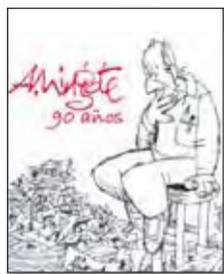
La Academia del Humor

El humorista y comisario de la muestra «Mingote, 90 años» relata que «la Academia del Humor se había fundado en el 53, duró hasta el 63 y continuó en Valencia con las Olimpiadas del Humor. Yo vivía en Pozuelo y *La Codorniz* hacía diez años que había desaparecido. Habíamos intentado resucitarla, pero no lo conseguimos. Entonces hubo una gota fría que cayó en mi urbanización, se nos inundaron los chalets y vino el alcalde para ver lo que había pasado. Yo, que soy bastante despectivo, pensaba que el alcalde seguro que no conocía a los vecinos, así que le dije: ‘Seguro que no sabes quién soy, soy un tío famosísimo. Yo soy Pgaría, de *La Codorniz*.’ ‘¡Tú eres Pgaría!’ me dijo, y se me tiró a los brazos. Me dijo que él leía *La Codorniz* cuando era estudiante de Arquitectura y me preguntó por qué no salía otra vez. Yo le dije que porque no teníamos dinero, y él se ofreció a pagarlo. Entonces hablé con algunos de los antiguos miembros de *La Codorniz* y decidimos, para sacarla de nuevo, resucitar la Academia del Humor, de la que todos habíamos sido miembros, y desde allí sacar la revista. Pedimos el título al conde de Godó y no nos lo dio, y entonces la titulamos *La Golondriz*, híbrido entre la juvenil golondrina con plumas de *La Codorniz*. Al tener la revista y tener la academia pensamos que nuestra obligación era empezar a divulgar, a hacer exposiciones, a dar conferencias».

Desde entonces, Pgaría ostenta el título de presidente vitalicio de esta institución y dedica numerosas actividades a la promoción del humorismo de vanguardia y gráfico. El humorista reconoce que «hemos suscitado



MINGOTE, ANTONIO: El español y los siete pecados capitales. Pereza



18

MINGOTE, 90 AÑOS EXPOSICIÓ



Pgarcía, comisario de la exposición y presidente de la Academia Española del Humor.

“Siendo el más extenso de los géneros, España tiene el humorismo por un género menor” aseguró Pgarcía

el gusto por esta investigación en facultades de Periodismo nacional e internacional y en la Academia Española del Humor. Los fondos que somos capaces de aportar los invertimos en rescatar de las librerías anticuarias el material que se estaba perdiendo. No es fácil, pero es apasionante. La tarea consiste en buscar publicaciones que estaban prácticamente perdidas, recuperarlas y analizarlas.

La Academia del Humor cuenta además con dos publicaciones digitales, *La Golondriz Digital*, que es la continuación de *La Codorniz*, y *La Ciberniz*, en la que nos dedicamos a estudiar. Hacemos, por una parte, un diccionario de humoristas contemporáneos, y por otra, un estudio de la prensa humorística española y personajes humorísticos del cómic. Es muy interesante rescatar todo ese



Ángel Antonio Mingote Barrachina

(Sitges, Barcelona, 1919) es, sin duda, el clásico total en el campo del humorismo español del siglo xx. Y del xxi, porque continúa en activo. Mingote es total por la amplitud de las áreas en que se desarrolla su obra (gráfica, literaria, ilustradora, cartelística y guionística); y es humorista porque, al no conformismo que impregna todos sus trabajos, a su denuncia de las grotescas y grandes

pasiones, une siempre las necesarias dosis secretas de amor y ternura. Su perfil más popular es el de dibujante. Se inició en *La Codorniz* en 1946 para incorporarse a *ABC* en 1953 con la viñeta de actualidad diaria que aún mantiene. En 2005 ilustró una edición del *Quijote*, conmemorativa del cuarto centenario de su aparición, de notorio éxito de masas.

Mingote y la Comunitat Valenciana

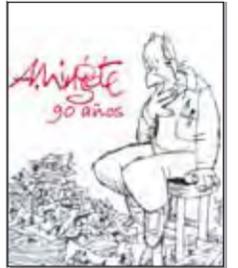
El genial humorista ha estado unido a la Comunitat Valenciana, además de por lazos familiares (su segundo apellido, Barrachina, lo emparenta con los célebres restauradores, tan legendarios como él), por la especificidad de los profesionales. Cuando dirigía *Don José*, fue el suyo el único semanario humorístico que rompió una lanza de llamada hacia la solidaridad con Valencia, cuando resultó asolada por la terrible riada de 1957. Y también en otra ocasión dedicaría un número especial a los

festejos falleros desde una perspectiva más inteligente que las ditirámicas que han estado en uso. Además, como orador (y eso que si algo le produce grima es presentarse en público dando conferencias), acudió a mantener juegos elegíacos para musas olímpicas del humor (Valencia, 1969), fiestas de moros y cristianos (Elda, 1984), o falleras mayores (Valencia, 1994). Con la celebración de su noventa aniversario, Valencia no podía dejar de rendir homenaje a este genial humorista español.

material y hacer la más agradable de las arqueologías, que es la arqueología humorística. Además, tenemos dos proyectos: uno es la creación del Museo Mingote, que recoja toda su producción y que sirva como Museo del Humor Gráfico español. Ese museo, empezando por el humor gráfico, que podría ser un gancho para el público no lector, podría extenderse al todo el humorismo español, no sólo con obras publicadas, sino también con material inédito de muchos autores que han fallecido y han dejado el legado a sus familias. Siendo el más extenso de los géneros, España tiene el humorismo por un género menor».

Los dibujantes

El eje central de la muestra «Mingote, 90 años», lo componen retratos del nonagenario humorista realizados por cuarenta y cuatro dibujantes, que se encuentran agrupados en función del medio en el que trabajan o se han dado a conocer. De este modo, provenientes de los grandes periódicos nacionales, encontramos las obras de Máximo, que trabaja habitualmente en el *ABC*; Gallego & Rey e Idígoras & Pachi, de *El Mundo*; Peridis, de *El País*; Esteban, que se inició en el *ABC* y actualmente publica a diario en *La Razón y Diario de Sevilla*; o Ricardo, uno de los creadores de *Goomer*, cuya



LOS DIBUJANTES HOMENAJEAN AL MAESTRO



Esteban
Gallego & Rey
Idígoras & Pachi
Máximo
Peridis
Ricardo

el jueves

Vizcarra

DON JOSÉ

Almarza
Cebrián
Madrigal



Carbó
Lamber
Ché
Nerja
Enrique
Orcajo
J. Aldeguer
Sebas
Kap
Sex

la GOLONDRIZ

Angelines
José Julio
Carlos
Manolo
Corella
Marrugat
Ferreira
Neto
Flórez
Quique
Harca
Rafael
Ubaldo

la CODORNIZ

Alfredo
Gayo
Dátile
Kalikatres
Edu
Mozo
Eduardo
Munoa
Fandiño
Ramón

**El más
emotivo**

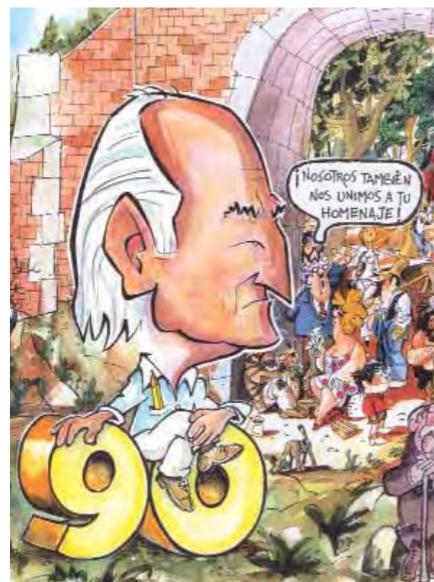
el Keto



Mingote visto por Ricardo.



Mingote visto por Ché.



Mingote visto por Almarza.

viñeta se publica a diario en *El Mundo*. Asimismo, quienes se dieron a conocer en el semanario *Don José*, del que fue director Mingote, también conforman un grupo: Cebrián, Madrigal y Almarza. Los dibujos de Munoa, Kalikatres, Dátile, Eduardo, Fandiño, X. Marín, Edu, Gayo, Mozo, Ramón y Alfredo se encuentran agrupados bajo el epígrafe de «los de La Codorniz», y «los de La Golondriz» lo integran, por su parte, Harca, Quique, Neto, Manolo, Marrugat, José Julio, Rafael Flórez *el ataque*, Ubaldo, Corella, Angelines, Ferreira y

Carlos. Por parte de *El Jueves*, realiza su aportación el dibujante Vizcarra, y de FECO-España encontramos las obras de Enrique, Carbó, Orcajo, Ché, Lamber, Nerja, J. Aldeguer, Sebas, Sex y Kap. Por último, el retrato calificado como «...el más emotivo» es el de el Keto o Daniel A. Traver Grillo, fallecido durante la elaboración del catálogo de la exposición.

La publicación que acompaña a la muestra recoge una reproducción de todas estas obras, junto con varios autorretratos de Mingote y su conocida serie «El español y

los siete pecados capitales.» También contiene textos de Andrés Vidal, P. García, comisario de la exposición, y una selección de comentarios sobre el dibujante realizados por diversas personalidades de la cultura española como Miguel Delibes, Fernando Fernán-Gómez, Luis García Berlanga, Fernando Lázaro Carreter, Néstor Luján, Marrugat (quien le dedica una odacronima escrita especialmente para la publicación), Edgar Neville o Francisco Umbral, quien señala que «más de una vez he definido a Mingote como el *Picasso* de los periódicos».

EXPOSICIÓN
«MINGOTE, 90 AÑOS»

Lugar: Sala Capitular de la Biblioteca Valenciana.

Fecha: Del 26 de febrero hasta el 24 de mayo de 2009.

Organizan: Biblioteca Valenciana y Academia Española del Humor.

Patrocinan: El Corte Inglés e Iberdrola.

Colaboran: Caja Madrid, Ayuntamiento de Madrid y Biblioteca Nacional de España.

Comisariado: Pepe García (Academia Española del Humor).

Coordinación técnica: Miguel C. Muñoz Feliu (BV).

Corrección de estilo: Albert del Toro i Boiza (BV).

Fotografía y digitalización: Moisés Montañés, Maque Falgás.

Restauración: Pepe Vergara (BV), Mar Bensach.

Montaje: JM Trans y Taller Creativo.

Diseño: Espirelius.

Horario: De martes a viernes, de 10.00 a 14.00, y de 17.00 a 20.00 h.

Sábados, domingos y festivos, de 11 a 13.30 h. Lunes, cerrado.

Entrada libre y gratuita.



Biblioteca Valenciana
MAIG 2009 / NÚMERO 18

20

PUBLICACIONES

Publicacions de la B.V.

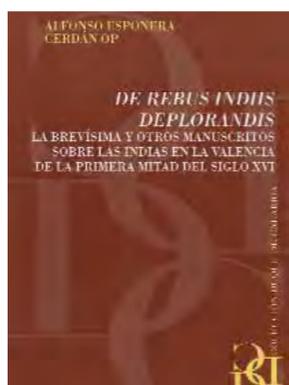
Col·lecció «Duc de Calàbria»



Margarita Llorens
Herrero, Miguel Ángel
Català Gorgues
**La Inmaculada
Concepción en la
Historia, la Literatura
y el Arte del pueblo
valenciano.**
ISBN:
978-84-482-4723-2



Christian August
Fischer.
Berta Raposo
Fernández (coord.)
**Cuadro de Valencia
(Gemälde von
Valencia).**
ISBN:
978-84-482-4870-3



Alfonso Esponera
Cerdan (O.P.)
**De rebus Indiis
deplorandis: la
brevisima y otros
manuscritos sobre
las Indias en Valencia
de la primera mitad
del siglo XVI.**
ISBN:
978-84-482-4883-3



Vicente Graullera
**Derecho y juristas
valencianos en el
S. XV**
ISBN:
978-84-482-5154

Col·lecció «Professional»



Antonio Mestre
Sanchis
**Los ilustrados, el
origen de
la imprenta y el
catálogo de
incunables
españoles.**
ISBN:
978-84-482-4617-7



Everilda Ferriols,
Miguel C. Muñoz Feliu,
Romà Seguí (coord.)
**Jornadas sobre
Bibliotecas
Nacionales: las
bibliotecas
nacionales del siglo
XXI.**
ISBN:
978-84-482-4469-9



Nuria Ramón
Marqués
**La iluminación de
manuscritos en la
Valencia gótica
(1290-1458).**
ISBN:
978-84-482-4618-1

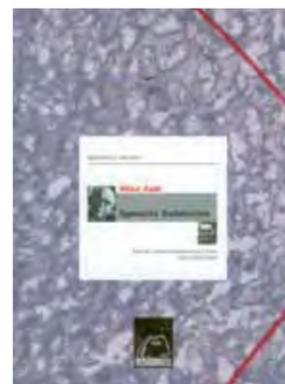


José Vergara Peris
(coord.)
**La memoria
quemada.**
ISBN:
978-84-482-5182-6

Col·lecció «Epistolaris»



Compilació i notes
d'Alberto Enríquez
Perea. Presentació
d'Alicia Reyes.
**Epistolario Max Aub-
Alfonso Reyes (1940-
1959).**
ISBN:
978-84-482-4502-4

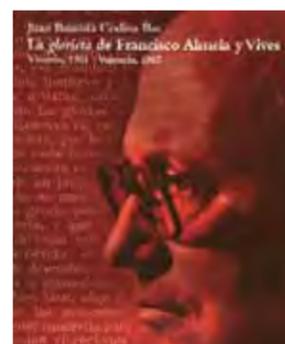


Edició, estudi
introdutori
i notes de Javier
Lluç Prats.
**Epistolario Max
Aub-Ignacio
Soldevila
(1954-1972).**
ISBN:
978-84-482-4502-4

Premis d'Assaig Generalitat 2007



Modalitat en valencià:
Joan Castaño i Garcia
**La Festa d'Elx,
la festa de tots.**
ISBN:
978-84-482-4889-5

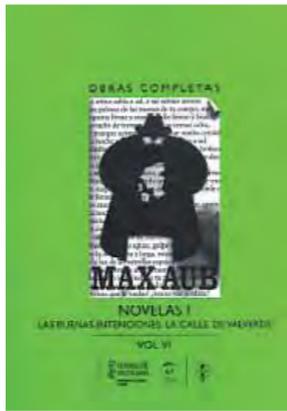


Modalitat en castellà:
Juan Bautista Codina
Bas
**La glorietta de
Francisco Almela
y Vives.**
ISBN:
978-84-482-4886-6

Les publicacions de la Biblioteca Valenciana poden adquirir-se a través de la Llibreria Llig, que és la distribuïdora dels fons editorials de la Generalitat, en la següent adreça: **Llibreria Llig, C/ Navellós, 8, 46003 València. Tel.: 96 392 60 80, Fax: 96 391 32 73. C.e.: <llig@gva.es>**

* Les publicacions coeditades per mitjà d'editorials privades poden adquirir-se a través de la Llibreria Llig o en qualsevol altra llibreria.

Obres completes



Max Aub
Obres completes de Max Aub. Vol. VI.
Coedita: Institució Alfons el Magnànim
Novelas I. Las buenas intenciones. La calle de Valverde.
ISBN:
978-84-482-4997-7
978-84-482-2833-2 (O.C.)



Vicent Simó Santonja, Ricardo Bellvesser (coord.):
Xavier Casp. Obra completa.
ISBN:
978-84-482-4725-6

Catàlegs d'exposicions



Cristoph Keller / Silvia Dauder
Juan Manuel Bonet
Antonio Alcaraz
El llibre, espai de creació.
ISBN:
978-84-482-5036-2



María Teresa Echenique, Javier Satorre (coord.)
El legado de Rafael Lapesa (Valencia, 1908-Madrid, 2001).
ISBN:
978-84-482-4943-4



Ramon Ferrer (coord.)
El llibre del repartiment: catàleg.
ISBN:
978-84-482-4974-8

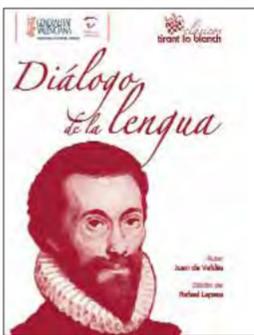
Coedicions



Álvaro Pons, Pedro Porcel, Vicente Sorní i Juan Enrique Bosch Quevedo
Micharmut. Viñetas a la luna de Valencia: la Historia del Tebeo Valenciano II.
Coedita: Edicions de Ponent.
ISBN:
978-84-96730-04-5



Francisco Pérez Puche, Federico Romero
José Lázaro Bayarri, reportero en la ciudad (Valencia, 1929-1940).
Coedita: Pentagram.
ISBN:
978-84-934617-8-2



Juan de Valdés. Anotat per Rafael Lapesa
Diálogo de la Lengua.
Coedita: Tirant lo Blanch
ISBN:
978-84-9876-149-8

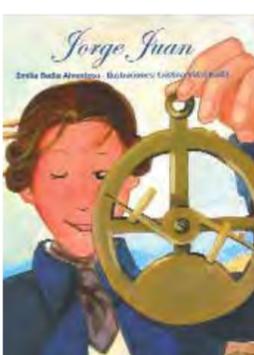


Enrique García Hernán (coord.)
Monumenta Borgia VII.
Coedita: Institutum Historicum Societatis Iesu
ISBN:
978-84-482-5185-7

Efemèrides



Mingote, 90 años.
ISBN:
978-84-482-5163-5



Emilia Badía (text)
Cristina Vidal Badía (il.lu.)
Jorge Juan.
ISBN:
978-84-482-5177-2 (edició en valencià)
978-84-482-5034-8 (edició en castellà)

Facsimils



Edició facsimil a partir de l'exemplar la Biblioteca Valenciana que va pertànyer a la família Carreres (Carreres, XVI, 604).
Crònica de Ramón Muntaner.
ISBN:
978-84-482-5097-3

Altres



Javier Satorre Grau, María José Martínez Alcalde (coord.)
Actas del simposio internacional El legado de Rafael Lapesa (Valencia, 1908-Madrid, 2001).
ISBN:
978-84-482-5103-1



Pilar Ryan.
El jesuita secreto: San Francisco de Borja.
ISBN:
978-84-482-5033-1



José Miguel Borja
El esplendor de los Borja.
ISBN:
978-84-482-5088-1



Santiago Tena
Jaume I.
ISBN:
978-84-482-5026-3



Mario Máñez Aracil i Pilar Martínez Martínez
Leer, toda una aventura. Llegir, tota una aventura.
ISBN:
978-84-482-5194-9 (castellà)
978-84-482-5195-6 (valencià)



Rafael García Mahiques i Vicent Francesc Zuriaga.
Imagen y cultura.
ISBN:
978-84-482-5065-2



Ramon Ferrer (Ed. lit.)
Una aproximació a la Crònica de Jaume I.
ISBN:
978-84-482-4930-4



Biblioteca Valenciana
MAIG 2009 / NÚMERO 18

22

ANIMACIÓ A LA LECTURA

Escriptors en la Biblioteca Valenciana 2009

§ Amb xiquets i joves

14 de gener

Angela Becerra

21 de gener

Joaquina Barba

28 de gener

Manuel Vicent

4 de febrer

José María Merino

11 de febrer

Agustín Fernández Paz

18 de febrer

Albert Sánchez Piñol

25 de febrer

Rafael Chirbes

4 de març

Gemma Pasqual

11 de març

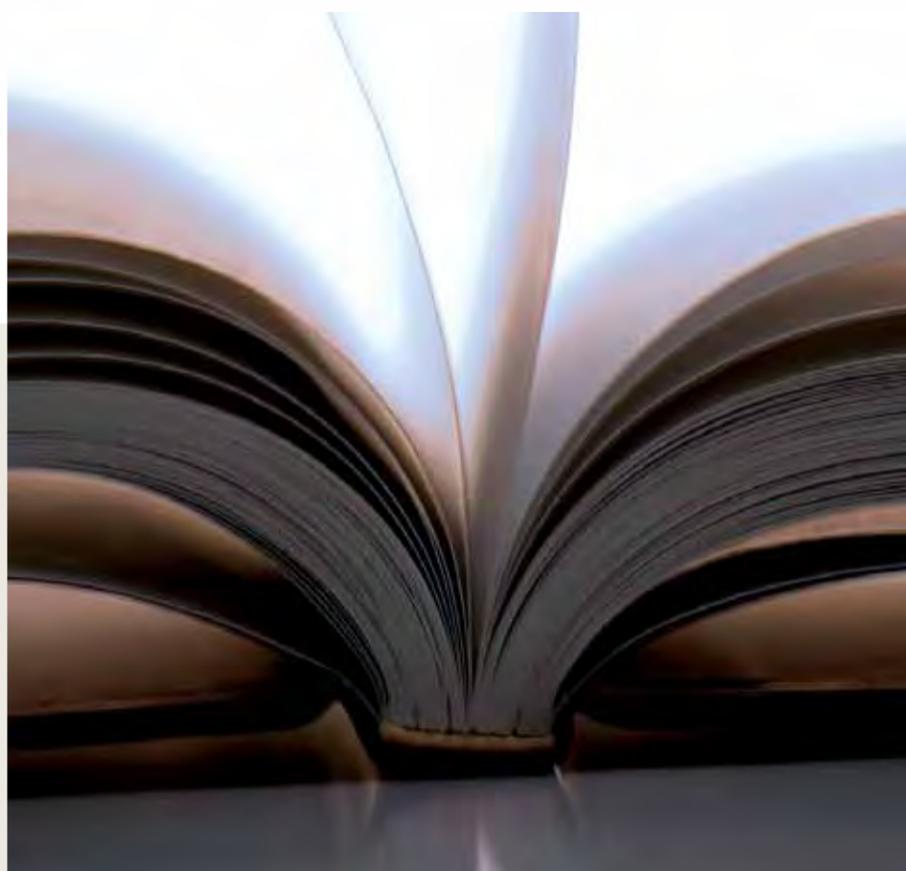
Ildefonso Falcones

22 d'abril

Luis Sepúlveda

29 d'abril

Jorge Bucay



30 d'abril

Jordi Sierra i Fabra

6 de maig

Manuel Baixauli

13 de maig

Marc Granell

20 de maig

Paco Roca

§ Amb dones

5 de maig

Ángela Vallvey

12 de maig

Encarna Sant-Celoni

14 de maig

Inma Chacón

21 de maig

Elvira Cambriels

§ Amb persones majors

Coorganitza: Conselleria de Benestar Social

4 de maig

Bernabé Tierno

11 de maig

Lorenzo Silva

22 de maig

Ricard Bellveser

26 de maig

María Teresa Álvarez

27 de maig

María Ángeles Arazo

28 de maig

Juan Manuel de Prada

CLAUSURA DELS CICLES D'ANIMACIÓ A LA LECTURA AMB JUAN JOSÉ MILLÁS

El dimecres 3 de juny tindrà lloc la clausura oficial de tots els cicles d'animació a la lectura, que consistirà en una trobada amb l'escriptor i periodista Juan José Millás, guanyador

del premi Planeta de l'any 2007 per la novel·la *El Mundo*.

Millás és autor de novel·les com ara *Cerberos son las sombras* (guanyadora del premi Sésamo el 1974); *Visión del*

ahogado; *El jardín vacío*; *Papel mojado* (novel·la juvenil de gran èxit de crítica i públic); *El desorden de tu nombre*; *La soledad era esto* (premi Nadal del 1990); *Volver a casa*; *Tonto*,

muerto, bastardo e invisible; *El orden alfabético* i *No mires debajo de la cama*. Des dels anys noranta, Millás compatibilitza el treball de novel·lista amb el periodisme.

GENER - MAIG 2009



(EL PAÍS 09/04/2009)

Camps presenta la obra completa de Xavier Casp

El president de la Generalitat, Francisco Camps, presentó ayer en el monasterio de Sant Miquel dels Reis de Valencia la obra completa del poeta y escritor Xavier Casp. La publicación completa de la obra, que consta de cuatro volúmenes, dos de poesía y otros dos de prosa, era uno de los deseos del poeta fallecido, según reveló su hija Cati Casp. El presidente de la Generalitat señaló que esta recopilación, cuya parte de poesía fue encargada a Ricardo Bellveser y la correspondiente a la prosa, a Vicent Lluís Simó, por deseo manifiesto del mismo autor, es una obra «del poeta, del valenciano, del padre de familia y de una persona comprometida con el presente y con el futuro de esta tierra». Al acto acudieron, además de Camps, la consejera de Cultura, Trinidad Miró; la alcaldesa de Valencia, Rita Barberá, así como los amigos y familiares del escritor y poeta. Bellveser afirmó que cuando falleció Casp, «murió un modelo de compromiso y de defensa del valenciano».



(ADN, 3/04/2009)

Más de 500 escolares se entrenan en la lectura

La Biblioteca Valenciana celebró ayer el Día del Libro Infantil y Juvenil con una serie de actos dirigidos tanto al público infantil como a jóvenes en los que participaron más de 500 alumnos de Primaria, Secundaria y Bachillerato de distintos centros. La directora general del Libro, Archivos y Bibliotecas, Silvia Caballer, destacó con motivo de esta jornada que para su departamento es «una prioridad conseguir que los jóvenes de esta Comunitat incorporen a su rutina diaria el hábito de leer». Para el público infantil se ha hecho el Cercavila, un espectáculo a cargo de Essent Crit, en el que diversos actores, después de un pasacalle, han representado cuentos a través de las sugerencias de los niños. Los más pequeños también han podido disfrutar del teatro de marionetas, con una representación de *La bella dorment* (Perrault) a cargo de Teatro de Marionetas La Estrella. En el acto participaron unos 225 alumnos de 1º, 2º y 3º de Primaria y 200 alumnos de Secundaria y de Bachillerato.



(EL PAÍS DIGITAL, 4/03/09)

La obra de Ausiàs March, en un 'clíc'

«Justo un día como hoy, hace 550 años, y seguramente también llovía, moría en Valencia Ausiàs March, hijo y sobrino de poetas.» Rafael Alemany, catedrático de la Universidad de Alicante, inició con estas palabras en la Biblioteca de Valencia la presentación del portal dedicado al poeta medieval. Coincidiendo con el 550 aniversario de la muerte de March, la Fundación Biblioteca Virtual Miguel de Cervantes abrió ayer a los navegantes de todo el mundo un completo sitio en Internet que incluye manuscritos digitalizados del escritor, ediciones antiguas, listados de traducciones, estudios científicos sobre su obra y hasta 17 canciones cedidas por Raimon del disco que el cantautor dedicó en 2000 al poeta. El portal, al que se accede desde www.cervantesvirtual.com, la página de la fundación, incluye, de momento, la digitalización de 11 de los 13 manuscritos que han llegado del autor.



(LEVANTE DIGITAL, 26/02/09)

Los dibujantes homenajean a Mingote

Antonio Mingote, en la inauguración de su exposición-homenaje en la Biblioteca Valenciana, ha reconocido estar «conmovido» por el homenaje recibido por parte de los dibujantes españoles, «un gremio que, al contrario de otros, nos llevamos muy bien». En el acto inaugural de la muestra «Mingote, 90 años», en la sede de la Biblioteca Valenciana, se encontraba la consejera de Cultura y Deporte, Trinidad Miró, la directora de la Biblioteca Valenciana, Silvia Caballer, y el presidente de la Academia Internacional del Humor, el dibujante José García Martínez (Pgarcía), antiguo redactor jefe de *La Codorniz*. En su intervención, Trinidad Miró ha asegurado que Mingote es «un gran humorista cuyos dibujos nos hacen sonreír a todos. Maestro de maestros, con la celebración de su noventa aniversario, la Comunitat Valenciana no podía dejar de recordar a este genial humorista español y manifestar su agradecimiento».

Directori *El nostre servici d'informació*

La Biblioteca Valenciana, conscient de la importància de les noves tecnologies com a mitjà de comunicació, ha habilitat un nou servici d'informació. Tots els ciutadans que ho desitgen poden rebre, mitjançant el correu electrònic, informació periòdica sobre les activitats realitzades per la Biblioteca Valenciana. Per a això, n'hi ha prou que sol·liciten ser inclosos en aquest directori tot enviant un missatge de correu electrònic a bv@gva.es. En l'apartat «Assumpte» cal escriure-hi «Directori electrònic», i en el cos del missatge el nom i cognoms de la persona interessada. S'hi inclourà com a adreça de correu electrònic aquella des de la qual es remet el missatge.

**Biblioteca Valenciana**

(MONESTIR DE SANT MIQUEL DELS REIS)
AV. DE LA CONSTITUCIÓ, 284
46019 VALÈNCIA.

Dilluns a divendres, de 09.00 h. a 20.30 h.
Dissabte, de 09.00 h. a 13.30 h.
Altres servicis: cafeteria i restaurant.
Tel.: 96 387 4000 / Fax: 96 387 4037
<<http://bv.gva.es>>
Autobusos: 16, 36 i 11. Tramvia T-6.

<<http://bv2.gva.es>>**BIVALDI****Biblioteca Valenciana Digital**<<http://bv2.gva.es>>

Eiusdem apol
Ad ciuitatem Valenti
Accipe nūc proprias genero

Manuel Vicent

MANUEL VICENT ACUDIÓ, EL PASADO MES DE ENERO, AL MONASTERIO DE SAN MIGUEL DE LOS REYES CON EL OBJETO DE PARTICIPAR EN LOS ENCUENTROS ORGANIZADOS POR LA BIBLIOTECA VALENCIANA DE ANIMACIÓN A LA LECTURA. ANTES DE SU DIÁLOGO CON LOS 500 ESCOLARES VENIDOS DE 12 CENTROS DE CATARROJA, CANALS, BÉTERA, ALDAIA, DÉNIA, NULES Y VILA-REAL, EL ESCRITOR NACIDO EN LA VILAVELLA, CASTELLÓN, CONTESTÓ A LAS PREGUNTAS QUE LE HICIMOS. **Per Ignacio Fernández-Delgado.**

Manuel Vicent es, al igual que la última novela autobiográfica que ha escrito, un *León de ojos verdes*. Un león tranquilo, reposado, que lanza zarpazos de vez en cuando, cada vez que escribe. Zarpazos de belleza, locuacidad y sabiduría mediterránea caracterizada por el amor a la vida y la ironía, que permite crear un espíritu crítico. Nació en 1936 y se licenció en Derecho y Filosofía por la Universitat de València para después trasladarse a Madrid y cursar estudios de Periodismo en la Escuela Oficial, donde comienza a colaborar en las revistas *Hermano lobo* y *Triunfo*, entre otras publicaciones.

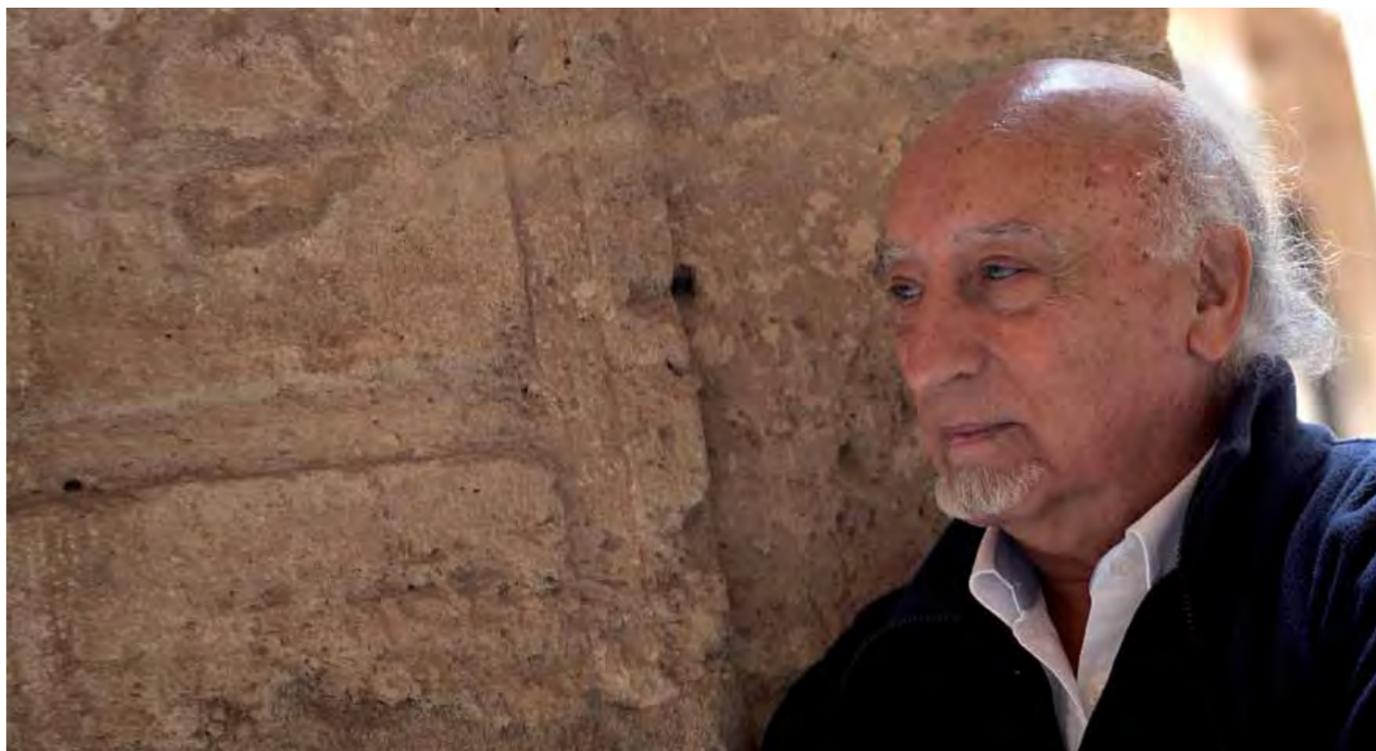
Allí, en Madrid, paradójicamente, el escritor castellonense, al faltarle, descubrió el Mediterráneo. Manuel Vicent ha escrito un total de treinta y siete obras que abarcan diferentes géneros, sobre todo el de la novela, pero también ha escrito teatro, relatos, biografías, artículos periodísticos, libros de viajes, apuntes de gastronomía, entrevistas y semblanzas literarias. Ha obtenido a lo largo de su carrera diferentes premios por sus novelas, entre los que destacan el Premio Alfaguara por su obra *Pascua y naranjas* y el Premio Nadal por *La balada de Caín*. En su faceta como periodista, también ha alcanzado el reconocimiento a través de los premios González Ruano 1979, por el artículo «No pongas tus sucias manos sobre Mozart»; el Premio Alimentos de España 1994, por la mejor labor periodística de 1993, y el Premio de Periodismo Francisco Cerecedo, en 1994, creado por la Asociación de Periodistas Europeos. Sus novelas *Tranvía a la Malvarrosa* y *Son de mar* han sido adaptadas para la gran pantalla, dirigidas por José Luis García Sánchez y por Bigas Luna, respectivamente. Manuel Vicent es, también, galerista de arte y un viajero empedernido.

¿Por qué es usted escritor?

No lo tengo claro. Hay muchas respuestas académicas. Tal vez por escribir la novela que no has encontrado en la librería. O por no suicidarse. No sé.

¿Cuál es su método de trabajo? ¿Qué es la inspiración?

La inspiración es la necesidad de escribir. Mi método: a salto de mata, pero en el momento oportuno.



¿Qué escritores le han dejado más huella? ¿Por qué dice que leyendo a Camus se dio cuenta de lo que significaba el Mediterráneo para usted?

Porque con su lectura percibí que el Mediterráneo era un ente del espíritu, que a lo largo de la vida te cura de cualquier clase de resentimiento si lo has gozado en tu infancia.

¿Qué le recomendaría a un joven escritor?

Que se sorprenda de estar vivo y que trate de explicárselo a los demás después de haberse explicado a sí mismo y haberlo comprendido.

¿Qué le parece la actividad organizada por la Biblioteca Valenciana en la que usted participó? ¿Cómo se puede conseguir que los jóvenes sigan leyendo una vez abandonan el instituto?

La actividad de la BV es espléndida. En cuanto a la segunda, hay que imbuirles la idea de que leer es la forma más audaz de volar.

¿Cuál debe ser la responsabilidad social de un escritor (si considera que debe tener alguna)?

«A los jóvenes hay que imbuirles la idea de que leer es la forma más audaz de volar»

Ser un ciudadano que, además de escribir, no se avergüence al mirarse al espejo.

¿Ha tenido etapas de sequía creativa?
Lo normal.

¿Cómo soporta estar tan lejos del Mediterráneo? ¿Convirtiéndolo en un ente?
Eso es. Imaginándolo. Limpio. Azul.

¿Existe una dicotomía entre vida y literatura?
Después de muchos años de profesión, apenas ninguna.

Es usted un apasionado de los viajes ¿El verdadero viajero debe viajar sólo?
Acompañado de uno mismo o de personas

de suma confianza que participen de la misma ruta interior.

¿Cuál de los lugares en los que ha estado recuerda con especial cariño?
El campo de refugiados ruandeses en Tanzania, por la entrega de los cooperantes en aquel infierno.

¿Qué lugares de la Comunitat Valenciana recomendaría que se conociesen?
El Maestrazgo, la Tinença de Benifassà, los valles de la Marina, las sierras de Espadà, de Mariola y de Aitana, y la Valencia interior.

¿Desea añadir algo más?
Un recuerdo.